

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Æstiva - A Dominica SS. Trinitatis, ad Dominicam decimamquintam
post Pentecosten

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Dominica II. Post Pentecosten. De ove perdita, quæsitæ & inventa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44226

ibus sicut cum Antiquis agebatur: firma sunt & immobilia quæ tractantur, nec putemus nos in illis ex nostro esse sensu & gustu regendos, sed & potius ex ductu & directione Ecclesiæ, quæ est regnum Dei, in quo nihil nobis præcipitur aut consulitur, quod non possimus cum gratia, quæ nobis confertur, ut serviamus Deo non servili terrore, sed filiali & reverentiali metu, qui accessum ad Deum non prohibet, nisi profanum & inconsumum qui solus iram accendit. Alioquin accedite ad illum & illuminamini: & facies vestra non confundentur.

Pf. 33.

In D. Pf.

Accedamus ad eum, inquit S. Augustinus, ut illuminemur, non quomodo ad eum accesserunt Iudæi ut tenebrarentur. Accesserunt enim illi ad illum ut crucifigerent: nos ad eum accedamus, ut corpus & sanguinem eius accipiamus. Illi de Crucifixo tenebrati sunt, nos manducando Crucifixum & bibendo, illuminamur. Et post pauca: Sed dicit aliquis, quomodo ad eum accedo? Tantis malis, tantis peccatis oneratus sum, tanta scelera clamant de conscientia mea, quomodo audeo accedere ad eum? Quomodo? Si humiliaveris te per penitentiam.

Et quæ plura prosequitur ad hanc humilitatis partem commendandam, quæ maxime requiritur in penitenti corde, & quæ modum affert immodicis cupiditatibus; quarum quanta fuerit moderatio, tanta erit ad sacram mensam dispositio. Verè namq; Christus Dominus quod de se David agebat, *Superbo oculo in insatiabili corde cum hoc non edebam. Oculi mei ad fideles terra, ut sedcant mecum. Ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat* Sed quare non de præfenti, dicit, *Ministrat?* A, quia non sic modo, sicut olim, immaculatus ministrabat e? An quia qui ministrare inceperat in via immaculata, paulatim deficit & dum immaculatus esse desinit, desinit etiam ipsi ministrare? An forte qui ministrabat, ministratur: quæ sensu dicebat Dominus de suis servis, *Quid græciget se, & faciet illos discumbere; & transiens ministrabit illis. Ac rursum: Ego in medio vestrum sum, sicut qui ministrat. O dignitatem ministrorum Christi, sive dum ministrant, sive dum ministrantur! O vitæ immaculatæ meritum quæ tantam conciliat dignitatem!*

Pf. 100.

Luc. 12,

ibid. 21.

DOMINICA TERTIA POST PENTECOSTEN.

DE OVE PERDITA, QUÆSITA, ET INVENTA A PASTORE.

Erant appropinquantes ad Iesum Publicani & peccatores, ut audirent illum. Et murmurabant Pharisei & Scribæ dicentes: quia hic peccatores recipit & manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam, dicens:

Quis ex vobis homo qui habet centum oves. Et quæ sequitur parabola de ove perdita, quæ sita & à Pastore inventa, ut habetur. Luc. 15.

Videri possent quæ proximè præcedentibus Hebdomadis dicta sunt de facili accessu ad Dominum, & de illa confidentia quæ nos ad ipsum adducit, excitanda potius, quàm timore qui nos inde avocet, prout aperte Apostolus ex multis à se dictis concludit: *Adeamus ergo cum fiducia ad thronum Gratia, & misericordiam consequamur.* Hinc illæ Veritates Practicæ.

Hebr. 4.

Quibus amarum est conversari cum Christo, delicias eius convertunt in amaritudinem. Qui cum fiducia non ad eum ad Gratia Christi thronum, & se à throni secludunt gratia, & Christum excludunt à throno gratia. Divina licet magis timenda sint quàm humana; in divinis tamen minus est timenda familiaritas quàm in humanis.

Prima post Octavas Pentecostes Hebdomada, Feria 5. in solemnitate sanctissimi Sacramenti. Cum autem in tres partes divisa considerari possit parabola, sic consequenter ad unamquamque partem referentur Veritates Practicæ, ut primò quæ ad perditam, deinde quæ ad quæsitam; ac demiq; quæ ad inventam ovem, seu animam peccatricem spectant, producantur.

Quis

Quis ex vobis homo qui habet centum oves, & si perdidit unam ex illis, nonne dimittit nonaginta novem, &c.

VERITAS PRACTICA.

Qui sibi palpat quod non longè erret, periculosus sapè is erret quam qui aberrat longius.

RATIO EST, Quia periculosus ille erret, qui minus revertitur ad Pastorem quam qui revertitur.

Sed qui sibi palpat quod non longè erret, sapè ad Pastorem minus revertitur quam qui aberrat longius.

Ergo & is erret periculosus; quod sanè est diligentior accedendum cum gratia.

I. PUNCTUM.

UM sint multi & varii status ac gradus eorum qui se à Pastore suo, Christo Domino miserè subtrahunt; videndum est unicuique quoniam ex illis in gradu sit. Primi sunt illi qui per peccata vel affectus humanarum rerum vehementiores, tam acutè creaturis additisunt, ut unam sequantur concupiscentiam: Va filii desertores, dicit Dominus, ut faceretis consilium & non ex me; & ordiremini telam, & non per spiritum meum: ut adderetis peccatum super peccatum, & os meum non interrogastis.

Alii non ita fortè se suis sinunt cupiditatibus, ut gravius peccare vellent, sed quid in suo vitæ genere potissimum velit Deus, non multum curant: Hujusmodi Christo Domino nostro non servant, ait Apostolus, sed suo veniri: Sux item gloriæ, suæ rei domesticæ. Id est, hoc præcipue spectat & intendunt suis in quotidianis actibus; Servierunt creaturæ a potius quam Creatori.

Sunt alii denique, qui suis in externis & temporalibus negotiis Deū satis frequenter consulunt, & ad ejus ductū se suam, formant: sed in internis & spiritalibus, se solos audiunt; & sapè fit ut aliter ac Deo vitæ esset, vel plus vel minus faciunt. Quæ nolui, elegistis. Consilium Dei spreverunt in semetipsos. Hic teipsum noce attentius; & quod monet Sapiens in vitæ tua tenta animam tuam. Ante totum Christo velut ovis pastoris regendum suis? An quid illo inconsulto aggredieris?

An quod ille de te tuisque statuit, ut sanctū colis & veneraris? An quid humanū est denique seu creatū, quod te ab illo vel tantillum dimoveat? Cave tibi palpes; vel quod illud sit leve, vel quod si erras non longè abriperis, non abis in viâ peccatorum, nec in vias ita pravæ quæ ducant in interitum & perditionem. Nam præterquam quod talis in errore progressus fieri potest, ut semper longius ac longius à Pastore discedas, esto tamè, non tam longè progrediaris quam alii: non minus tamen distas à periculo: quin & sapè accidit, quod tibi modò est accuratius perpendendum, sapè inquam accidit, ut qui sibi palpat quod non longè erret, periculosus erret, quam qui aberrat longius. Ratio est manifesta; nam periisti, si non redieris. Hoc est enim perire, sic se junctum esse à Pastore, ut nunquam ei uniaris, qua illi debes unione conjungi, ut ab eo dirigaris, & movearis; sicque fiat ut nunquam pastoris vocè audias, sed tanquam pullus onagri se liberū natum putas. Sint alii velut prodigus in regione longinqua & remotiores à Patre quam tu fortè sis; si tamè redeant, nonne periculum sic evitant? Perierat & inventus est! At tu qui non procul quidè distas, distas tamen & non redis, certè tu unus vel maxime periclitaris, & omnino periisti si non omnino redis, quia sive multum sive parum discesseris, discessisse, periisse est. Va eis quoniam recesserunt à me; Filii subtrahitionis in perditionem, ait Apostolus, quali diceret, nemo se subtrahit quin se perdat, nemo est extra viam rectam quin sit in via lata & in via perditionis. Non est tamen desperata salus, quia non est desperatus reditus; in solo reditu spes salutis reposita. In desperato reditu desperata est salus. Et non redisti ad me? Quinquies repetitur in hoc uno capite. Et sapè alias, Non sunt reversi, Nihil crebrius in Prophetis. Nec tam videtur queri Deus quod à se discesserint, quam quod ad se non redierint. Et dixi, cum fecisset hæc omnia, ad me revertere, & non est reversa. Nunquid qui cadit non resurget, & qui aversus est non revertetur? quare ergo aversus est populus iste a versione contentiosa? apprehenderunt mendacium, & noluerunt reverti. Quasi theceter, fingunt sibi aliquid quo se putant tutos & quo impediuntur à reditu, sed mentiuntur, & omnino peribunt nisi

Iob. 31

Luc. 15

Osea 7

Hebr. 10

Amos. 4

Ier. 3

Ibid. 8

bid. 48. redeant. Peristi popule chamos, quia comprehens
sunt filij tui & filia tua in captivitate. Nunquid
si tu cum istis comprehenderis, & cum istis pe-
nibis?

II. PUNCTUM.

SED qui sibi palpat quod non longè erret, sape
ad Pastorem minus revertitur, quam qui ab-
errat longius.

Nam vel ex hac sola cogitatione quod non
tam longè discesserit quàm alij, facile sibi per-
suadet non esse redeundum, aut se facile reditu-
rum quando volet; quod genus quoddam est
præsumptionis de quo graviter & verè inter ali-
os Tertullianus: *Præsumptio, in verecundia portio
est, inflat petiorem, despicit datorem: itaque dici-
pit nonnunquam. Ante enim quàm debeat, re-
promittit, quo semper is qui est præstaturus, offen-
ditur. Itemque alibi: qui præsumit minus vereetur,
minus præcavet, plus periclitatur. Timor funda-
mentum salutis est, præsumptio impedimentum tē-
moris.*

Apo. 3. Atque hæc est ratio, ut alibi dictum est, cur
Dominus magis optet frigidum quàm tepidum:
quia cum utrique sit redeundum ab illo statu in
meliorem, facilius ille qui est frigidus revertetur
quàm tepidus; quia facilius agnoscat sui sta-
tus periculum, quod quidem periculum licet
pro eo tempore, quo uterque illorum in suo sta-
tu degit, sit majus in frigido quàm in tepido, ta-
men pro futuro consequenti majus est in tepido
quàm in frigido, quia is tandem resipiscit, non
alter. Sic glossa: *Non optat eum frigidum simpli-
citer, sed talem de quo spes major habeatur: Talis
est autem frigidus præ tepido. Sic Publicanus à
Pharizæo exivit, ore Domini, justificatus; sic
meretrices præcedunt in regno Dei Judæos.
Quia videlicet illæ licet remotiores magis ta-
men moventur & redeunt. Frequenter vidimus,
inquit Cassianus, de frigidis atque carnalibus,
id est de secularibus ac paganis ad spirituales per-
venire servorem; de tepidis æque animalibus o-
mnino non vidimus; Quia videlicet non sibi ti-
ment, non sibi putant sicut alii esse reverten-
dum. Quia dicit quod dives sum; & nescis quia tu
es miser & miserabilis! O triplicem & ro-
bustam in uno corde malitiam Es-
se miserum, & nescire, &
dicere quod sit
dives.*

III. PUNCTUM.

QUæ sibi ergo palpat quod non longè erret, pericu-
lous sape errat quàm qui aberrat longius. Nā
licet non longè erret, errat tamen, & ab errore in
viam illi est redeundum; Revertere, revertere *Cant. 6.*
Sunamitis. At non redibit quamdiu sibi palpat,
non redibit tam facile quàm qui se facile per-
cuntem videt, & qui dum vocantem pastorem
audit, sibi facile dictum putat quod avertit, & pe-
riculum videns evitat. Atque illa ipsa ratione
quæ non redit ille qui non longè distat, revertitur
iste qui errat longius: nempe ille videns al-
ios remotiores, non sibi dictum applicat quod
errantibus dicitur ut redeant; sunt enim, inquit,
alij me remotiores quibus id magis chavit. At
vero iste remotior nihil habet. Quis quod
contra dicat, nihil habet quo divinum rationum
detorqueat à se in alios. *Ego sum, inquit, qui pec-
cavi, ego qui malum feci; Ac proinde alio reman-
ente in errore, hic revocatur & se suo Pastori
reddit. Vos qui aliquando eratis longè, facti estis
prope in Sanguine Christi. ISAIAS audet & dicit:
inventus sum à non querentibus me: palam ap-
parui iis qui me non interrogabant. Ad Israël au-
tem dicit: Tota die expandi manus meas ad popu-
lum non credentem, & contradicentem. Id est: si-
cut Gentes quæ ab ipso Deo remotiores erant
quàm Judæi, facilius tamen Christianam reli-
gionem susceperunt: ita ex Christianis si qui
forte sint moribus deteriores, saepe facilius cum
divina gratia resipiscunt, quàm minus depra-
vati qui se ab illa moveri non sinent. Multi ab
oriens & occidente veniunt, filij autem regni eji-
cientur.*

Quamobrem hinc te ipsum rursus inspice:
nonne filius regni es? at nonne filius subtractio-
nis? nonne subtractionis contentiosa, quæ con-
tendit cum Gratia nolens reverti, & comen-
dens sibi non esse revertendum! *Ego scia conten-
tionem tuam durissimam. At huc vivente me &
ingrediente vobiscum, semper contentiosè eg. sis
contra Dominum, quare magis cum mortuus
fueris? Nunquid Pastor tuus hæc tibi posse dice-
re? nunquid verò hæc audies cor tuum obdu-
rabis? Convertere ad Dominum, & relinque pec-
cata tua, precare ante faciem Domini, & minue
offendicula, Revertere ad Dominum, & aver-
tere ab injustitia tua, & nimis odito execratio-
nem, & cognosce justitias & judicia Dei.*

Hæc

Hæc opportunè referri possent hæc Veritates Practicæ.

Nè dicas, sufficiens mihi sum.

In 1. parte, Feria 4. Heb. 3. post Epiphani. & aliis duabus precedentibus.

Qui se existimat stare, videat ne cadat.

In 4. parte, Feria 6 post Septuagesimam.

Melius est in via claudicare, quàm præter viam fortiter ambulare.

In 4. parte, Feria 4 post Sexagesimam.

Erranti in dubiis & non oranti, nulla est erroris excusatio.

In 2. parte, Feria 6. post Octavam Ascensionis Domini.

Verendum, ne quod tibi deest ad perfectionem, desit etiam ad salutem.

In 2. parte, Feria 2. Heb. 17.

Qui vel uni creaturæ nimis adheret, duo mala facit, de quibus ipse Creator,

Me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, &c.

In 4. parte, Sabbato Hebdom. 18.

DE OVE A PASTORE QVÆSITA.

Nonne dimittit nonaginta novem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inveniat eam?

VERITAS PRACTICA.

Quanta est Christi querentis animam cura, tanta est animæ Christum fugientis incuria.

SENSVS ET RATIO EST, Quia fugientis Christum animæ tanta esse apparet incuria & negligentia suæ salutis, quàm magnam tùm & præsens videtur obligatio non fugiendi, nec negligenda salutis.

Sed quanta est Christi querentis animam cura, tam magna tùm & præsens videtur esse obligatio non fugiendi, nec negligenda salutis.

Ergo & tanta est ejus incuria & negligentia, qua profectò excitari debet cum gratia, conferendo talem incuriam cum tali cura.

beatitudo? Quis tali potè rubore tactus non se à fuga illa contineat, in quam se turpiter abiecit, quoties se à Christo suo vocatum, & inquisitum & attractum sentit?

Sic ergo est, sic perpendendum est, sic erubescendum est, quòd quanta est Christi querentis animam cura, tanta est anima Christum fugientis incuria, tanta recordia, tantum probum & dedecus. Quid enim est universum, quod infigorem & magis pudendam designet incuriam, nisi cum major adest obligatio curæ adhibendæ; cum id scilicet debitum exigit, cum facultas suppetit, cum facilitas & opportunitas obviant, cum omnia denique simul conspirant, ut quod incumbit negotium procuretur? Quid est, quod Jacob sic suos arguit: quare negligitis? *Gen. 42.* quod frumentum venundetur in Egypto, nisi quod tùm urgeret necessitas, cui sublevandæ facultas aderat, nec erat præsens occasio negligenda. Nonne sic Josue quibusdam delictibus Israelitis: *Jos. 18.* Usquequo marceitis ignavia? & non intratis ad possidendam terram quam Dominus Deus patrum vestrorum dedit vobis? Nampe illud erat tempus, quo erat terra possidenda vel perdenda. Sic pigrum Sapiens non alio carpit frequentius nomine, quàm quod illa potissimum otietur tempore, quò magis illi esset laborandum. Nonne sic ille malus & piger pronuntiatur servus, qui cum austerum se putaret habere Dominum, qui meteret ubi non seminarat non ei tamen acceptum, ut alii, duplicasset ta *Matt. 25.* lentum. Nonne sic denique Virgines, quæ *Ibid.* niente.

I. PUNCTUM.

UNUS est quidem divinæ bonitatis & sapientiæ, quæ in hac lucent parabola, finis & scopus, errantem à se animam revocare, sibi que reddere. Sed multa sunt & diversa media, quibus ad hunc finem utuntur: sic enim suavius agunt & fortius, quod est maxime proprium divinæ bonitatis & sapientiæ. Quod verò ex multis potentissimum esse solet, pudor & verecundia, nobis modò proponitur, tùm ex opposita nostri Pastoris cura manifestè apparet nostra incuria: quis enim non erubescat, qui se illi viderit oppositum & repugnantem, in cujus una similitudine nostra est

Ibid.

niente sponso dormitarant, dicuntur fatuæ: nec cum aliis ad nuptias introducuntur, quia tùm illis maximè vigilandum erat, quando se in somnum dederunt.

Sic profus animæ fugientis Christum tanta dici debet incuria, quàm magna tunc dici potest obligatio non fugiendi, nec negligendæ quæ se se offert, gratiæ. Unde est illud egregium Sapientis dictum: *Qui custodit mandatum, custodit animam suam, qui autem negligit viam suam mortificabitur.* Hoc est enim negligere viam suam, cum salutis via negligitur: tunc potè salutis via negligitur, cum eius procurandæ singularis opportunitas quæ se dabit, deseritur. Et profectò mortificabitur quisquis se ita negligit, mortificabitur nota de decorosa vecordia, mortificabitur privatione boni quod negligit, mortificabitur detrimentis inde sequentibus.

II. PUNCTUM.

SED quanta est Christi quærens animam curata magna tunc & præsens videtur esse obligatio non fugiendi, nec negligendæ salutis.

Sic enim decet, & sic necesse est, decet ex illa bonitate Christi, cujus est tanta circa unam animam cura & sollicitudo. Necesse verò est ex eisdem Sapientia, ut dicetur, si primo Bonitatem illam expendimus, Vide & contemplare, quid sit Pastorem Christum, perditam quærere animam. Potestne par in creatis & humanis reperiri bonitas, cum nulla par invenitur Majestas, quæ se ita in beneficentiam & charitatem demittat? Narratur quidem de Carolomanno Caroli Martelli filio, Rege Austrasiæ & Sueviæ, Monacho Cassinensi, ovem claudicantem in humeros suscepisse, atque in caulam deportasse; sed Rex esse desierat, cum enim Monachum induit, Regem exiit: at Pastor ooster sic humanam suscepit naturam, ut divinam nunquam deposuerit; sic homo est, qui quærat animam, ut Deus ipse sit, quem sua Bonitas excitat aut illam animæ curam. Potestne verò id audire, id credere anima, nec intelligere quanta sit inde non fugiendi, sed sui sistendi obligatio, quæ tantæ respondeat Bonitati? En offensus Deus cum pro suo in peccatum odio peccatricem in æternos ignes animam detrudere jam jam posset, se ipse continet; & quasi animam ipse offendisset, ipse offensus Deus animam se toties offendentem quærere, inclinat,

Anno
Christi
750.

excitat, urget, stimulat, ut ad se redeat; & tunc anima non intelligeret se tantum obligari ad reditum, quanta est illa bonitas? Intelligeret certe si hoc vellet attendere; & hoc profectò attenderet, si vel quod decet cogitaret.

Quid Saule ferocior, cum in Davidem fureret? Audivit tamen ferox ille Saul sibi semel à Davide sic paritum, ut cum vitam posset eripere, suæ duntaxat chalydis oram præcederet. Tunc quis sensus Saulis in Davidem? Quæ ferocitatis in lenitatem commutatio? Scriptura multis explicat, quæ videri licet loco agnato. Nonquid verò plus valet in animam Deum quàm David in Saulem? Nunquid plus Deo debet anima, quàm Davidi Saul? Cur non id igi, ut magis deceret, cur non id magis intelligeret anima, quando sibi meliorem sentiret Deum quàm ulli unquam hominum homo bonus extiterit.

Et verò id necesse est ex divina sapientia, quæ in illa pastorali cura potiores partes tenet: necesse est, inquam, non fugere, qua necessitate tenemur providere salutem per opportuna media. Si autem enim ad Divinam spectat sapientiam subministrare tempus, locum, modos seu gratias, & alia salutis animæ, quæ vocant, congruentia media; sic planè est animæ non illa respuere, non refugere, non d fferre tempus, non mutare locum non variare gratias, nec ab ullo desistere gubernationis tramite, quem cælestis Providentia constituerit; ne si Deum deserat viæ ducem, deseratur in viam, tandemque pereat. *Mentientes Dominum sustinete misericordiam eius, & non desectatis ab illo, ne cadatis.* Jam enim idcirco cecidit & erravit à Pastore anima, quod eius ductum non sit secuta: nunc autem cum novam hanc ei Pastor gratiam offerat, ut si velit, revertatur, sic Pastorem debet sequi, non fugere, ut si fugiat, nec sequatur, non minus tum dicatur desistere, quàm cum primò cecidit; imò & magis periculose desectat, quia gravius sæpe est in hanc novam peccare gratiam quàm in antecedentes alias; ut sæpe alibi demonstratur, & ex subjectis infra veritatibus liquet. Sufficiat hic modo Prophetæ locus, ubi Dominus ad *consumptibilem*, ut vocat, animam: *In tempore, inquit, placito exaudivi te, & in die salutis auxiliatus sum tui;* Unde Apostolus, *Adjuvantes autem exhortamur, ne in vacuam gratiam Dei recipiatis, ait enim, tempore accepto exaudivi te, & in die salutis adjuvisti te. Ecce nunc, tempus acceptabile, Ecce nunc dies salutis.* Et quæ plura pergit

1. Reg. 24

Ecclesiæ, 2

Isa. 49.

2. Cor. 6

quæ

quæ nulli unquam aptius quadrare possunt tempori, quam quo perditam Christus vocat & quærit animam. Cur porro dicitur tempus acceptum & acceptabile, nisi quia sic illud acceptare necesse est, ut nisi tum acceptetur, cum se offert, transeat, nec revertatur, & qui quærebat animam Dominus, post quærat ab anima nec inveniatur, prout ipse dixit, *quæretis me & non inveniatis*. Nonne hoc sponsæ contigit, quæ animam divinis reluctantem monitis representat? nonne cum distulit surgere quando vocabatur, post vero, cum surrexit & se vocantem convenit, non inveniit? nonne hinc ejus lachrymæ: hinc gemitus: *ut ille declinaverat atque transferat: quasi non inveni illum: vocavi & non respondit mihi!* Oportebat nempe tum venire & respondere, cum quærebat & vocabat, nam *ut qui spernit, nonne & sperneris, cum fatigatus desideris contemneris, contemneris*.

III. PUNCTUM.

QUANTA est igitur Christi quarentis animam cura, tanta est anima Christum fugientis incuria: Nam sicut illa quæ tum agit Christus, magnam ejus indicant curam, sic profectò quæ simul anima debebat agere, nec tamen agit, supinam ejus produunt incuriam. Sic enim sit ex illa boni & mali opposita diversitate, ut quanto bonum lucret appetitus, tantò malum appareat gravius & probrum ignominiosius. Tunc confunderis & erubescas, ait animæ Dominus, quando scilicet malitia tua meæ bonitati, & incuria tua meæ curæ opponetur. Quamobrem ad hanc socordiam magis agnoscendam, atque inde ad salutarem excitandam confusionem, nihil habet ipse frequentius, quam ut alterum alteri sic opponat, quemadmodum vel ex uno Propheta datur intelligi, *Locutus sum, inquit, ad vos manens consurgens, & loquens, & non audistis: vocavi vos & non respondistis. Audite vocem meam & ero vobis Deus, & vos eritis mihi populus: & ambulare in omni via quam mandavi vobis, & bene sit vobis. Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam, sed abierunt in voluntatibus, & in pravitate cordis sui mali facti: que sunt retrorsum & non in ante. Et misi ad vos omnes servos meos Prophetas, per diem consurgens diluculo & mittens. Et non audierunt me, nec inclinaverunt aurem suam, sed induraverunt cervicem suam & pejus operati sunt quam patres eorum. Et rursum, mane consurgens contestatus sum, & dixi, audite vocem*

meam, & non audierunt nec inclinaverunt aurem suam, sed abierunt unusquisque in pravitate cordis sui mali. Nec non iisdem præterea penes terminis: *Ego autem locutus sum ad vos, de mane consurgens & loquens, & non obedistis mihi, misique ad vos omnes servos meos Prophetas, consurgens diluculo, mittensque & dicens: convertimini unusquisque à via sua pessima, & bona facite studia vestra; & non inclinastis aurem vestram, & non audistis me. Perpendi hæc certe debent toties ab eodem & eisdem reperta verba: *Mane consurgens & diluculo loquens. Unde & tandem concluditur: Idcirco hæc dicit Dominus: Ecce ego adducam super Iudam & super omnes habitatores Jerusalem, universam afflictionem quam locutus sum ad verum illos: eo quod locutus sum ad illos & non audierunt: vocavi illos & non responderunt mihi: quasi diceret, hoc uno maxime punientur, quod tam parum de salute sua solliciti fuerint, quando illis tantam ego sollicitudinem propterea demonstrabam. Nimis enim hoc pudendum & castigandum in re tanta, qualis est salus animæ, sic animam oscitari, ut quo ipsa tempore Salvatorem deberet quærere, quærat à Salvatore, & quærentem fugiat atque aversetur.**

Quid nempe potest causari si pereat, præter illam oscitantiam & incuriam in tam serio gravi- que negotio: Quid est aliud quam contemptum & salutis & Salvatoris præ se ferre? Quid ille verò portendit atque infert contemptus, præter jam dicta, nisi quod ait Sapiens: *Impius cum in profundum venerit peccatorum, contemnit, sed sequitur eum ignominia & opprobrium.* Plura quidem alia sequuntur damna, sed illud in signum est ad omnem æternitatis memoriam, quod ignominiosè pereat, qui tum perit, cum salvari posset.

O reter miserum, qui hæc legis vel audis, nisi tu teipsum hic agnoscas, nisi agnitione pudeat & pudore poeniteat! Nonne a perfecta quæ te Deus ducit via devialisti? Nonne ut redires, tam crebrò es stimulatus, ut quia crebriores fuerunt stimuli, jam penè retusi sint & vix sentiantur? Nunquid verò tibi propterea putas erubescendum & pudendum? Nunquid aliquando revertendum? Quando nam autem? An quando Salvatori, vel quando tibi placebit? Non times tibi Christus objiciat, quod rebellibus & infidis olim Isaac dicit: *Quid venistis ad me, hominem quem odistis & expulistis à vobis?* Perge in hoc affectu, & plura si optas, vide his affines veritates.

Q 10

Quò longius differs, difficultatem difficilior tolles.

In 1. parte, For. 2. Heb. 4.

Si ordinatis ad salutem mediis non uteris, Mediatore Christo abuteris.

In 2. parte, Sabbato post Quinquagesimam.

Quantò te ipsum negligis quasi non es, cum cæteris periturus, tantò te Christus doluit præ cæteris perituris.

In 2. parte, For. 5. Heb. 1. Quadragesima.

Sedentem in cælo Christum, & inde nobis loquentem non audire, pe-

riculosius est, quam dum in terris loqueretur.

Sic dignum est cælum nostris desideriis, ut nisi cælum desideres, cælo sis indignus.

In 2. parte, For. 5. & 6. Ascensionis Domini.

Revocanti hominem Deo ab errore viæ suæ, non oblequi, peius est quam primò vocantem ne erraret, non lequi.

In 2. parte in fine, ubi de statibus, considerat. 4. Et vide in die Pentecostæ, de peccata in Spiritum sanctum.

DE OVE A PASTORE INVENTA SIVE DE ANIMÆ CONVERSIONE.

Et cum invenerit eam, imponit in humeros suos gaudens, & veniens domum convocat amicos & vicinos dicens illis, congratulamini mihi, quia inveni ovem qua perierat.

VERITAS PRACTICA.

Quod unius conversi peccatoris esse videtur, hoc est totius universi negotium.

RATIO EST, Quia hoc est totius universi negotium, quod toti universo bene vel male vertitur.

Sed quod unius conversi peccatoris esse videtur negotium, toti universo bene vel male vertitur.

Ergo & totius est universi negotium; qua sane consideratio ponderosa est & frugifera, sive ut nobis cum gratia, sive ut aliis vacemus convertendis.

I. PUNCTUM.

QUID est quod de Christo scripsit Apostolus, *Instaurata omnia qua in cælis & qua sunt in ipso?* An pro aliis etiam creaturis Christus & non pro solo venit homine? An erat aliquid instaurandum in cæteris sicut in humana natura? Nunquid cælo,

nunquid elementis quidquam Christus contulit, quod ante non haberent?

Responderi primò posset, per cælum, Angelos; & per terram, homines hic intelligi, quos inter, à Christo Domino sunt instaurata omnia, quia simul in unâ beatitudinem conveniunt, & ut ait S. Gregorius, *illuc humiliati homines ceciderunt, unde Apostata Angeli superbiendo ceciderunt.* Secundo, quidam interpretantur in Christo sic instaurata omnia, ut quæcunq; in cælis & in terra sparsim creata sunt bona naturæ & gratiæ, simul in Christo collecta sint & velut recapitulata; sic enim D. Hieronymus ex Græca voce loquitur, quasi Christus esset compendium & summa quædam rerum omnium, quæ vel in cælis vel in terra spectantur, quæ vel in Angelis, in hominibus, & in cæteris creaturis insigniores apparent. Ille unus Angelorum intelligentiam, Patriarcharum hominum sanctitatem, folis & arborum splendorem, aëris suavitatem, aquarum abundantiam, & terræ fecunditatem, nobiliori quodam modo complectitur. *Primo-genitus omnis creatura, non solum qui sit primus & excellentissimus inter creaturas, sed qui omnium*

Lib. 3.
Mor. c. 31

Coloss.

Ibid.

omnium excellentiam primus ipse & præcipuus sic participet, ut in ipso condita sint universa in caelis & in terra, visibilia & invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus sive potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant. Sic idem fusiè Apostolus,

Tertiò denique, quod propositæ nobis Parabolæ practica quæ Veritati videtur opportunus, sic alij explicant instaurata per Christum omnia, quæ in caelis & in terra sunt, quatenus scilicet beneficio Redemptoris Christi convertuntur peccatores atque in gratiam cum Deo redeunt; quæ in conversione, quæ in reditu tantum inest boni, tam longè lateque patet eius virtus ac momentum, ut in rerum omnium universitatem redundet, si quæ ad cælum & ad terram unjversim spectet, quòd convertantur peccatores, atque illius vera conversio non sit tantum illius conversi peccatoris negotium sed totius unjversis.

Quod certe si perpendere peccatores, & qui peccatoribus revocandis impenduntur, intelligeret acrius, quale sit illud opus converti peccatores, quod ad omnes qui cælum terramque incolunt spectare dicitur. Quamobrem in hac ponderanda veritate non sitranscursum legendum aut audiendum quod proponitur, sed alto quietoque animo sigillatim revoluendum, quæ sit illud verum, quàm momentosum, & expellendo peccato efficax.

Ac primò quid elarius, quam quod prima propositione pramittitur, id esse totius unjversi negotium, quod toti unjverso bene vel male vertitur, prout videlicet bonum vel malum exitum sortietur: prout verè vel falsò peccator convertetur. Sic Adamo imperatorem seu potius veritum illud opus circa scientiæ boni & mali arborem, opus erat & negotium totius humani generis, quia inde ut paruit, primogenius omnium hominum status pendebat: atque ex consequenti, Christi opus Salvatoris, opus & negotium unjversale fuit. Quin & ipsa Virgo Deipara, sapienter à Divo Bernardo predicatur, *Negotium seculorum & terra medium*, iuxta illud Prophetæ de Domino Iesu, *operatus est salutem in medio terra. Ad illam enim*, inquit sanctus Abbas, *sicut ad medium, sicut ad arcem Dei, sicut ad rerum causam, sicut ad negotium seculorum respiciunt, & qui in caelo habitant, & qui in inferno, & qui nos præcesserunt, & nos qui sumus, & qui sequentur. & nati natorum & qui nascentur ab illa.*
Hayneusue Pars tertia,

li. Illi qui sunt in caelo ut resarciantur, & qui in inferno ut eripiantur; qui præcesserunt, ut Prophetæ fideles inveniantur: qui sequuntur, ut glorificentur. Eò beatam te dicunt omnes generationes, genitrix Dei, Domina mundi Regina cæli, omnes inquam, generationes quæ omnibus vitam & gloriam genuisti. In te enim Angeli letitiam, Iusti gratiam, peccatores veniam inveniunt in æternum. Meritò in te respiciunt oculi totius creatura quia in te & per te & de te benigna manus omnipotentis quidquid creaverat, recreavit.

Quæ quidem sancti Patris dicta sic omnia referenda fuerunt, non modo quia nostram valde illustrant propositionem, sed quia veritatis præxiæ & finem valde conciliant: Sic enim peccator intelliges, quantum illi debeas à quæ Salvatore habes, & ad quam Salvatore offenso confugas. Hæc enim illa Mulier quæ tanta sedulitate perditam quærit diachmam, id est, animam, ut si Pastoris offensi opera non adesset, nunquam illa decisset: ut fusiè alibi suis locis infra designatis.

II. PUNCTUM.

SED quod unius conversi peccatoris videtur esse negotium. sic toti unjverso bene vel male vertitur, ut prout verè an sit à conversus peccator fuerit, bene vel male sit toti unjverso.

Primò, licet Deus sit supra rerum omnium universitatem, & ad eius declarandam sublimitatem expressè dicatur homini: *si peccaveris, quid ei noceris? & si multiplicata fuerint iniquitates tua, quid facies contra eum? Porro si iuste egeris, quid donabis ei? aut quid de manu tua accipiet? Homini qui similis tui est noceris impietas tua, & filium hominis adjuvabis iustitia tua:* Tamen ita unjversalis est & tam vera propositio ut ipsum Deum comprehendat, ut ipsi Deo bene vel male sit à peccatore converso vel non converso, quantum dici fas est suo modo, bene vel malè à creaturis esse Deo. Sic autem dici fas est, quatenus sua ipse lucra vel damna vale estimare, quæ ab illis dantur obsequia vel negantur, vel quæ ab ipso Deo conferuntur hominibus aut recusantur beneficia.

Sic expressè sanctus Hieronymus, *Salus creatura lucrum est Creatoris. SUUM deputat quod nostrum est*, inquit D. Augustinus Contemplare paulò attentius quantum inter sit discriminis inter animam Deo gratam vel infensam: inter sponsam Christi vel adulteram; inter beatam vel damnatam; inter charitatis seu gratiæ

K

decur

Serm. 2.
in die
Pentec.

Soloff.

In. c. 15.
1er.

decus internum, vel peccati turpitudinem; inter æternas laudes à Beatis decantandas, vel sempiternas blasphemias à damnatis evomendas. Hoc est, quo non modo bonum vel malum Dei dignoscitur, sed quale quantumque sit bonum vel malum hoc, evidenter declaratur. Nonne propterea malum culpæ quantumvis leve sit, malo pœnæ quantumcumque gravi gravius esse decernitur, quia malum culpæ malum est Creatoris; malum autem pœnæ malum est creaturæ? *Vidit Dominus & malum apparuit in oculis eius, & aperiatum est,* inquit Propheta. Quid quod etiam constanter asseritur Christo suam mortem non tam fuisse gravem, quam vel unum peccatum, quia scilicet peccato Deus offenditur, quem cum pluris faceret Christus, quàm corpus suum, magis proinde dolebat eius offensa quàm sui corporis. *Pater major me est.* Vide in Passione Domini.

Is. 59.

Joan. 14.

Ps. 29.

Hom. 34. in Evan.

In secreta Vigil. Assumpt.

Hom. 20.

Jam verò si quid de Christo consideremus separatim à solo Deo; si contempletur salutis humanæ negotium, non solius esse Dei sed hominis Dei qui Christus dicitur, quis non agnoscat in unius vera conversione peccatoris quanta res Christi agatur, cum de illius agatur sanguine de illius meritis, de tota denique Christi vita, que in isto perit aut salvatur peccatore, prout verè aut falsò convertitur. *Qua utilitas in meo sanguine dum descendo in corruptionem?* Nonne propterea bonus ille Pastor inventa sua dicebat ove; *Congratulamini mihi:* Non ovi, non ovili, non cuiquam prius quam mihi, ut observat sanctus Gregorius, quia videlicet illius ovis est, sicut illius erat jactura cum esset perdita, sic illius est luctum & gaudium cum est inventa.

Quod ipsum de sacra Virgine tam certò est asserendum quàm verè constat, illam esse Matrem quæ tot in Christo filios genuit, quot sunt Christi fratres: quæ suos ita diligit, ut pro illis servandis in Christi filij mortem consenserit, quæ peccatorum denique procurandam conversionem suam esse proprium munus intelligit unde illam idcirco *de presenti translata in saculo* profiteretur Ecclesia, ut pro peccatis, inquit, apud Deum *fiducialiter intercedat.* Quanti putas igitur hoc illius interesse, si peccatores convertantur aut pereant?

De Angelis certè dubitari non potest, cum expressè in parabola memoratur eorum gaudium de peccatore converso, & tantam cum peccato pugnantiã omnes habent, ut S. Basilus asserat, *Quod quemadmodum sumus fugat apes, & facior*

columbas, sic peccatum Angelos, quorum etiam custodiam reddis inefficacem. in Ps. 33.

Res item agitur Animatum purgatorii, quibus peccatores aut omnino non suffragantur, aut minus valida sunt eorum suffragia. quæ peccati veneno sunt infecta. *Non exaudiam,* dicit Is. 1. Dominus.

Ad singulos præterea spectat homines unius domus, unius civitatis, unius regni, & unius Ecclesiæ: sic enim unus aut alter innocens & probatæ vitæ divinam lenit justitiam, ne ceteros puniat peccatores; sic vel unius peccato sæpe fit, ut multi pereant, & eandem peccati temporalem luan pœnam. Nonne si vel decem Sodomis fuissent justi, reliquis Dominus pepercisset? *Recessit ab eis omne presidium,* dicebat Josue de Amorrhæis, quod de uno Jobo quidam interpretantur, qui dum ibi viveret, suorum erat presidium; dum è vita excessit, tum recessit ab eis omne præsidium. Nonne propter unum Achan qui vel unum peccavit, sexcentis milibus à Deo dicitur. *non ero ultra vobiscum,* dicebat *conteratis eum qui hujus sceleris reus est.* Nonne & propter peccantium multitudinem sæpe puniuntur peccatores, quibus esset condonatum, si pauciores fuissent? *sanguis sanguinem tetigit,* ait Propheta, de peccatis simul junctis, *propter hoc lugebit terra, & infirmabitur omnis qui habitabit in ea.* Osee 4.

Nunquid ad universam verò spectat Ecclesiam quæ unum corpus in Christo efficit, nullum ut sit membrum eius inutile, nullum onerosum, & nullum pestilens, qualis est peccator non conversus? Nunquid & hæreticis & infidelibus obstat, quo se minus Ecclesiæ Christoque aggregent, cum Christianos vident peccatores? *Per vos blasphematur nom. n. Dei inter gentes.* O religionis probum & scandalum!

Quin & ipsis damnatis pejus cedit à quovis peccatore, quibus in culpa & pœna pares habere non est pœnæ solatium, sed augmentum. Unde ille sepultus in inferno sibi timens dicebat de fratribus, *ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum.* Luc. 16.

Adde & rationis expertibus creaturis tanti conducere peccatoris conversionem, quanti dicuntur gaudij vel gemitus sensum habere, quando scilicet probis aut improbis se vivunt; quò referitur illud Apostoli: *Vanitati creatura subjecta est, non volens, sed propter eum qui subiecit eam in spe, quia & ipsa creatura liberabitur à servitute corruptionis in libertatem gloria filiorum Dei: scimus enim quod omnis creatura ingemiscit &*

pavim-

parturit adhuc, Id est, perinde ac si dolores parturientis sentiret, sic factum edit & fructum qui servire debet his qui Deo minus servant quam ipsa inanimata creatura. Unde & Sapiens de offenso a peccatis Deo, *armabit creaturam ad ultionem inimicorum & pugnabit cum illo orbis terrarum contra infensas.*

Dici & posset de illis præcipue creaturis que nutriendo servant homini, transeuntque quodammodo in ipsius substantiam, quem nutriunt quod ita felices aut infelices evadunt, prout ille homo beatus aut miser fuerit. Unde quantum capaces nativi sunt appetitus, tantum profecto appeterent bonis ac beatis inservire, refugerentque peccatores, sicut de manna dicitur, quod semper bonis esse scapulum, malis autem insipidum & nauseosum. *Creatura enim tibi factori deserviens, ait Salomon, aut quisquis est Sapiencie libri author, exarsit in cornu ad versus in justos & lenior sit ad benefaciendum pro his qui in te confidunt.* Propter hoc & tunc in omnia transfigurata, omnium nutriti gratia sua deserviebat, ad voluntatem eorum qui a te desiderabant: ut scirent filij tui quos dilexisti Domine, quoniam non nativitate fructus pascunt homines, sed sermo tuus hos qui in te crediderunt, conservat.

Videsne creaturam in nutriendis hominibus non tam naturæ quam gratiæ quandam habuisse rationem, ut his potissimum sese profundere ret quos non natura sed gratia commendaret; unde satis est evidens, quantum suam referre indicet, quod vel homo non peccet, vel à peccato quam primum respiciat.

Intelligite hæc qui obliviscimini Deum, ne quando rapiat, & non sit qui eripiat; quid enim pro peccatore statet, qui contra omnia peccando stetit?

III. PUNCTUM.

Quod unius igitur conversi peccatoris esse videtur, hoc est totius universi negotium. Res rerum omnium in eo agitur, res est Dei, res est Christi, res est Desparæ Virginis, res Angelorum res animarum Purgatorij, res cunctorum viventium, res uno verbo est universæ creaturæ, quæ bonitatem quandam aut malitiam contrahit, prout bonis aut malis hominibus servit. Sicut enim bonis bona sunt omnia, sic malis mala fiunt, non ex se, sed ex malo malorum hominum usu. Quam multi de altari accipiunt, inquit S. Augustinus, & moriuntur & accipiendo moriuntur; unde dicit Apostolus, *judicium sibi manducat & bibit.* Nonne buccella Dominica venenifera fuit Iudæ? nempe illam cum accepit, inimicus in eum intravit, non quia malum accepit, sed quia bonum male

malus accepit. Quasi diceret, non res sed rei usus malus fuit: res quidem omnis bona est, sed rei malus fit usus ab utente. Quid autem rei bonæ magis ad verum, quam ut in malum degeneret malo utentis usu?

Si buccella illa Dominica capax esset appetitus nonne appeteret vel Iudam cui datur, esse conversum: vel non illi per verso dari; Nonne negotium convertendi Iudæ censeretur & illius buccellæ negotium, quo sensu dici posset huius appetitum, huius esse negotiū: sic planè de cæteris universi rebus circa quosvis peccatores, quantum illæ possent, appeterent, vel non servire peccatori, vel non esse peccatorem cui servirēt, quia cum sint bonæ, nolent esse malæ, nolent in malum verti usum: atque hoc ne ipsis unquam accideret, est earum negotium; & hoc est negotium quod agitur, cum de convertendo agitur peccatore. Nescierunt ait Plaltes de peccatoribus, neque intellexerunt, in tenebris ambulanti, movebuntur omnia fundamenta terra. Quidquid rerum ubique est ab imo terræ fundo, propterea movebitur, tanquam si res agatur suat, cum peccator non movetur de suo miserando statu.

Quæ si dicta sunt de inanimata creatura, quanto magis de rationali, quanto magis de cælesti, que simul omnes conveniunt velut in rem suam, & rem communem omnibus, quando agitur de conversione peccatoris. Ecce caelum & cæli caelorum, his liceat uti scripturæ verbis, *abyssus & universa terra, & quæ in eis sunt, in conspectu illius commovebuntur, montes simul & colles & fundamenta terra cum conspexerit illa Deus, tremore concutientur, & in his omnibus insensatum est cor.* Nempe cor peccatoris qui non movetur ut respiciat, & cujus præcipue ac præcipua res agitur in illa respiciencia. Hoc est certe mirum & stupendum!

Accidit aliquando Corinthi, ut uno peccante Christiano, cæteri non satis vehementer in illum exarserint, nec condigna peccatum multarent poena; tum vero Apostolus: *Et vos inflati estis, & non magis luctum habuistis, ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit!* Voluisset totam in luctu esse civitatem propter unum peccatorem, quia res erat omnium ut ille converteretur, & favente Deo sic converti poterat, cum videret omnes propter se commoveri. Quod & revera sic evenit, nam in luctum conversa civitate sic ille miser respuit, & tam lugubres poenitentis animi sensus induit, ut deinde ad eandem scribendum fuerit Apostolo

Sap. 5.

Sap. 16.

Psal. 49.

Tract. 26 in Ioan.

Psal. 81.

Eccl. 16.

1. Cor. 5.

2. Cor. 1.

civitatē, ut marentem hominem solarentur & erigerent, ne forte, inquit, abundantiori tristitia aborbeat, qui e jsmo est: propter quod obsecro vos ut confirmetis in illum, charitatem.

If. 33.

O felix illud sæculum quo per pauci peccabant & permulti sic lugebant perpetratum peccatum ut statim expiarentur. Nunc è contra multi peccant & pauci lugent, unde & peccatum in dies crescit. Eritne vel unus hodie qui cœlum lætificare velit, qui se in cœlo prædicari appetat, & præclare de se ab omnibus sentiri Angelis? Quid gloriosius quàm supremæ beatorum lætitiæ posse aliquid adjicere? vel quid felicius in terris posito quàm posse in cœlis sermone Angelorum celebrari; Quàm verendum ne id potius accidat quod scriptura refert, *Angeli pacis amare flebunt.* En præsto Custodes nostri expectant quid sequatur ex hoc discursu; pendet à nobis illorum fletus vel gaudium. Quis tam vecors qui cum possit tutelarem suum lætificare Angelum, malit eum contristare? An recusares petenti à te aliquid quod facile posses dare, quod illi datum etiam cederet in tuum commodum, an inquam recusares illi qui nullum officii genus in singulas pene horas recusat tibi conferre? Hoc est quod modò Angelis, hoc est quod ipsi recusas Christo, qui quod in te videt peccatum petit ut deponas, jam jam sine mora; nimis enim jam retardatum.

Quid hic dices? nullumne prorsus in te peccatum agnoscis? visne illud aliquando vel nunquam deponere? quando autem opportunius quàm petente Christo, quàm spectantibus Angelis quid sis facturus? Nec dicas esse quid levius quàm ut multum propterea movearis, nam tantò est propterea facilius dare quod petitur, & tantò probrosius si negetur. Neque verò etiam deterrere si quid est gravius, nam in dies ingravescit, & magis inde semper deterrere, tantoque periculosior est dilatio, quantò peccatum gravius.

Ac tandem ut cum divo Gregorio parabolam explanante concludamus: *Ecce, inquit, jam lapsi sumus, stare nequaquam valuimus, in pravis nostris desideriis jacemus; sed qui nos condidit reos, expectat adhuc & provocat ut surgamus. Sinum suæ pietatis aperit, nosque ad se recipere per poenitentiam quatit; sed poenitentiam agere dignam non possumus, nisi modum quoque poenitentia cognoscamus. Poenitentiam quippe agere est & perpetrata mala plangere, & plangenda*

non perpetrare. Nam qui sic alia deplorat, ut tamen alia committat, adhuc poenitentiam agere aut dissimulat aut ignorat. Quid enim prodest si peccata quis luxuria defleat, & tamen adhuc avaritia & sibus anhelat? aut quid prodest si iræ culpas jam lugeat, & tamen adhuc invidia facibus tabescat? Sed minus est valde quod dicimus, ut qui peccata deplorat, ploranda minime committat. & qui plangit vitia, perpetrare vitia timeat. Nam cogitandum summopere est, ut qui se illicita meminit commississe; à quibusdam etiam licitis studeat abstinere, quatenus per hoc Conditori suo satisfaciatur, ut qui commisit prohibita, sibi metipsi abscindere debeat etiam concessa, & se reprehendat in minimis, qui se meminit in maximis deliquisse.

Vide in 2. parte in Sexagesima.

Nisi verbum Dei te convertat, tu pervertes verbum Dei.

Et pro beata Virgine de qua primis duobus punctis, Vide in festo Annuntiationis.

Non tam sibi quàm nobis Christus elegit matrem.

Qui dicunt se non posse quod jubentur, non possunt id dicere sine injuria Virginis Matris.

Ex quarta porro parte conformes aliæ petendæ sunt veritates.

Qua una re potissimum à Dei cultu avocamur, eadem potius ad eum advocandi sumus.

Sabbato Hebdom. 15.

Nisi ab omni cupiditate voluntas, sicut ab omni errore intellectus verè convertatur, vix ulla est vera conversio.

Si quis corripui noluerit, hoc ipso magis est corripiendus.

Feria 2. & 4. Hebdomadæ 16.

In levi quidem cupiditate pars aliqua nostri cordis detrahitur, in gravi verò totum cor Deo perit.

Dominica 17.

Nulla nisi primaria satis esse potest cura de peccatis evitandis.

Dominica 18.

Nunquam

Nunquam magis eris tuus, quam dum totus eris Christi.

Feria 4. Hebdom. 24. ubi de hac rursus parabola consequenter ad historicam Evangelii seriem.

AD SEQUENTES QVATVOR
HEBDOMADAS.

SERMO ille Domini qui est in monte habitus exponetur, cujus initium quæ octo Beatitudines faciunt, cum sint tot Veritates practicæ quæ suam secum invehunt probationem, non aliis opus est verbis nec rationibus ad eas primò exponendas, quam illis ipsi Evangelicis, quibus usus est Dominus.

FERIA SECUNDA.
DE PRIMA BEATITVDINE,
QUÆ EST PAUPERTAS SPIRITUS.

Beati pauperes spiritu. Matth. 5.

Va vobis divitibus. Luc. 6.

RATIO EST, Quia beati sunt quorum est regnum cælorum.

Sed regnum cælorum est pauperum spiritu.

Ergo illi beati sunt: & miseri divites qui iacturam illius regni faciunt: Ac proinde paupertas divitiis præferenda, sicut Beatitudo miseriæ.

I. PUNCTUM.

VIDENS Iesus turbas, ascendit in montem. & cum sedisset, accesserunt ad eum Discipuli ejus: & aperiens os suum, docebat eos, dicens: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.

Hinc formanda loci compositio & Christi docentis representatio quæ reliquis subserviat meditationibus; tum gratiis Domino persolutis, quod ipse ore proprio cœlestem suam doctrinam nos docere voluerit, admittere quàm revera sit cœlestis illa doctrina, & supra humanos sensus evecta, quæ Beatitudinem ponit in paupertate, & miseriam in divitiis. O cogi-

tationes divinas & humanas, quam dispares & diversas! Sic exaltantur cœli à terra.

If. 55.

Quam porro ita sit, Beatos esse pauperes, sufficiebat ad fidem, quod Christus ita diceret: sed ut tantò magis afficeremur ad illam paupertatem, quanto clarius videremus adjunctam illi esse Beatitudinem, subiecit hanc rationem; quoniam ipsorum est regnum cælorum; quasi diceret, certum est illos esse beatos quorum est regnum cælorum: at regnum cælorum est pauperum spiritu. Ergo aperta & evidens est conclusio, quod illi sunt beati, & quod amanda est paupertas sicut ipsa Beatitudo.

Hoc itaque primò est non tam probandum quàm præsupponendum, & considerandum quàm beati sint illi, quorum est regnum cælorum. Expende quantum potes cum Gratia, quale illud sit regnum, quàm fœlix, quàm diuturnum, quàm ex omni parte beatum. Oculis non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit quæ præparavit Deus. Ibi sapientiam, Ibi potentiam, Ibi bonitatem suam suis manifestat. Gaudium ipsius Dei est: ipsa est Dei beatitudo quam Beati participant. Beati qui habitant

Isaia 64.
1. Cor. 2.

Pf. 83.

K 3

habitantes in domo tua Domine, in saecula saeculorum laudabunt te. Dicitur domus simul & regnum, quia sic regnum universum participat unusquisque Beatus, quasi sit sola eius domus: neque tamen regni amplitudo impedit possessionem, neque possessio constringit amplitudinem. *Baruch. 3.* *O Israel quam magna est domus Dei, & ingens locus possessionis eius! Magnus est & non habet finem, excelsus & immensus. QVAM dilecta tabernacula tua Domine virtutum, &c. His & similibus ita afficere, ut firmum illud firumque in mente maneat, unicam nostram beatitudinem in caelo esse positam.*

II. PUNCTUM.

SED pauperum Spiritu est illud Regnum caelorum.

Pauperes Spiritu, id est, affectu & voluntate, sive id electione sive id necessitate contingat, sive id etiam in divitiis fiat, temperando animum ab omni cupiditate. Sed ad mentem Christi expressius intelliguntur illi, qui revera renunciant habendis facultatibus & humilem vitae statum praeligunt ac profitentur: spirituali scilicet intentione, seu desiderio supernaturali propter solum beneplacitum Dei & animarum salutem, non ut antiqui illi Philo'sophi, sed ut primi Christiani, qui ut ait sanctus Leo, *univrsi suis rebus possessionibusque distractis per devotissimam pauperitatem, bonis ditabantur aeternis, & ex Apostolica praedicatione gaudebant, nihil habere de mundo, & omnia possidere cum Christo.*

Hom. de octo Beatit.

Horum autem est regnum caelorum, tum quia Christus sic compensat talem affectum; tum quia ex illo affectu peccata penè omnia excluduntur, & virtutes exercentur quibus tale regnum acquiritur. Denique quo id cunque modo fiat, tam certa Christi promissio est, ut iam de praesenti regnum caeleste ad illos pertineat: *Vestrum est regnum Dei.* Exerce hic actus Fidei, Spei & Charitatis. Fidei quidem quod Christus dixerit, & verè dixerit; Spei autem quod si pauperitatem hanc colas, promissum regnum sis possessurus; ac denique Charitatis erga talem Dominum qui servos suos ita compensat. *Quis ego sum, aut qua est vita mea, aut cognatio patris mei in Israel, ut siam gener Regis? Non putabat David satis sibi esse opum & nobilitatis ut in familiam Regis ascenderetur; At è contra ut hæres Dei fias, & cohæres Christi*

Luc. 6.

1. Reg. 18.

exquire num satis sis pauper & inops, saltem affectu. Divitiis terrena comparantur, sed paupertate caelestia. Dic tecum serio, quis ego sum? an ego satis pauper effectus vel affectus? aut quæ est vita mea, aut quæ domus & possessio? an quid superfluum apud me est? an quid redundans? an quid humanum adhæret animo? an aliquid in tota supellecile quo non libens carerem? Hoc est enim esse pauperem spiritu, nulla re affici, paucis esse contentum, & iis paucis quæ necessaria sunt sic sustentari quasi nihil possideas.

Est quasi dives cum nihil habeat: & est quasi pauper cum in multis divitiis sit. Id est nihil habenti quædam sunt divitiæ, & abundantia rebus quædam est paupertas. Potes esse dives in paupertate, & pauper in divitiis: & quod est magis mirum, potes utrumque vel ex virtute vel ex vitio. Virtus erit si tua in paupertate contentus viyas, aut si qua re uteris, sine affectu inordinato, utaris. Si verò in paupertate murmurares aut in divitiis plura desideres, virtutem vertis in vitium. Tanti refert in hac materia, rectum sibi facere spiritum, ut pro hac spiritus rectitudine sit paupertas Evangelica, & pro hac Evangelica paupertate sit præiens & futura participatio regni caelestis. *Cognovi, quia facies Ps. 139. Dominus iudicium inopis, id est, non modò causam suscipit inopum, sed causam examinabit inopæ; discernet & iudicabit inopem ab inope, neque nisi hoc prævio quemquam remunerabit, iudicio.*

III. PUNCTUM.

ERGO Beati pauperes spiritu quoniam ipso. *Serm. 28. Erum est Regnum caelorum, quod verè Beatos de Verbo facit, & extra quod nullus esse potest beatus. Apost. Felicitas magna Christianorum, inquit sanctus Augustinus, quibus datum est ut pauperitatem faciant pretium regni Caelorum. Non tibi displiceat paupertas tua, nihil ea potest ditius inveniri; Vis nosse quàm locuples sit, caelum emere. Quibus thesauris conferri posset quod videmus paupertati indultum? Ut ad regnum caelorum veniret dives, possessione sua obtinere non potest, nunc obtinet ut contempta perveriat.*

Sed cum omnes esse velint beati & nemo miser, undenam fit ut nemo velit esse pauper & omnes divites? Hoc certe est pavendum, nec aliunde provenit quàm ex defectu fidei, eoque duplici, nempe vix credunt esse aliam vitam,

aut

Ier. 12.

aut vix amant cœlestem præ ista temporali; nec credunt Christo affirmanti Beatos pauperes, seu misericors divites: sensus repugnat & prævalet: visibilia præponderant invisibilibus; præsentia magis urgent quam futura: Quia denique nullus est, qui recogitet corde, sic desolatione desolata est omnis terra. Sed cogitanti tantisper futura, longè est alius sensus; & quantumcunque illa tardent aut distent tempora, satis est ut sint præsentia, si sint aliquando futura. *Vnus dies apud Dominum, aut sanctus Petrus, sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus. Non tardat Dominus promissionem suam, sicut quidam existimant, sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad penitentiam reverti. Quamobrem sic aptè & præclare sanctus Bernardus:*

2. Pet. 3.

13.

Quærat Paganus divitias, qui sine Deo vivit: Quærat Iudæus qui terrenas promissiones accepit; Sed qua fronte magis, aut quamente Christianus divitias quarit, postquam Christus beatos esse pauperes prædicavit? Filii alieni, quousque vanitatem loquebantur vestrum, ut beatum dicentis populum cui hæc sunt, hæc visibilia, hæc præsentia, cum Filius Dei os suum aperiens, locutus sit veritatem, beatos esse pauperes, & va divitibus?

Serm. 1. in Fests omnium Sanctor.

Vide in 4. parte, totam hebdomadam 17 ubi hæc inter plures alias opportuna jam dictis habetur Veritas:

Hoc amanti cœlum paupertas est, quod amanti terram, divitiæ.

FERIA TERTIA.

DE SECUNDA BEATITUDINE, QUÆ EST MANSUETUDO.

Beati mites. Matth. 5.

RATIO EST, Quia Beati sunt qui possident terram.

Sed mites terram possidebunt.

Ergo Beati sunt; & colenda mansuetudo.

I. PUNCTUM.

Serm. 1. in festo Sanctorum omnium.

CONNECTIONEM hujus Beatitudinis cum præcedenti declarans sanctus Bernardus: Sic oportebat, inquit, commendata paupertate, etiam mansuetudinem prædicari, quoniam relinquentibus omnia, prima solet esse tentatio de molestiis corporis, & afflictione carnis insalita. Quid vero paupertas proderit, si, quod absit, pauper in murmurationem deveniat factus exasperans & impatiens disciplina? Optime quoque post regni promissionem minus aliud regnum velut in arham datur, ut secundum scripturam, promissionem habeamus vita ejus qua nunc est pariter & futura, & de exhibitione præsentium firma sit expectatio futurorum. Sic sanctus Thomas docet ex sancto Augustino, præmia beatitudinis promissa, tam spectare præsentem vitam quam futuram, quod & patebit in septem sequentibus.

1. Tim. 4.

1. 2. q. 89 a. 2.

Nunc verò duo sunt nobis in hoc primo puncto declaranda, Primum, quænam sit illa terra quam possident beati sunt. Deinde quomodo sint beati qui terram illam possident. De pri-

mo nonnulli intelligunt cœlum quæ est terra viventium, alii volunt esse homines qui nobilitatem terræ partem efficiunt, & quorum corda possident Mites juxta illud Sapientis: In mansuetudine opera tua perfice, & super hominum gloriam diligeris. Alii denique quorum est communior & magis recepta sententia, terram interpretantur corpus nostrum, Quod nunc est terra mortuorum, inquit S. Chrysostomus, in gloria erit terra viventium.

Ecclesi. 8

Suum autem corpus qui possident quomodo sint Beati, quod erat alterum hic explanandum, tripliciter cogitari potest. Primum quidem quod, sicut gravius miseria mortalis hujus vitæ miseri sunt qui possidentur à corpore seu carne, quando scilicet caro concupiscens adversus spiritum, spiritum sibi subjicit: ita beati sunt qui liberantur illa miseria; liberantur autem qui corpus possident, id est qui carnem subdunt spiritui. Nam hæc est vera libertas hominis, inquit S. Leo, quando & caro animo judice regitur, & animus Deo præside gubernatur. Rursusque alibi: Cum caro concupiscens adversus spiritum spiritali cupiditate superatur, tunc libera obtinetur sanitas, & sana libertas, ut & caro mensu judicio, & mens Dei regatur auxilio. Deinde quid beatius quam pax vera & solida? Inter benedictionis divina species pax perfectissima esse videtur, inquit S. Ba.

Serm. 1. in Quadr. Serm. 4. de Ierem. Pent.

In Ps. 23

S. Ba.

S. Basilius. Qui verò possident corpus, & generose carnis domant concupiscentias tam verè pacem possident quam verum est bella & lites non aliunde in nobis esse, quam ex concupiscentiis quae militant in membris nostris. Deniq; quis non beatos asserat eos, qui modico pretio locupletari possint coram Deo, comparatis sibi virtutum & bonorum operum ingentibus meritis? Tales sunt autem qui possident suum corpus. *1. Pet. 3.* Hac est incorruptibilitas quieti & modesti spiritus qui est in conspectu Dei locuples, inquit S. Petrus. Et vere dives est, ait S. Ambrosius, qui in conspectu Dei potest dives videri, in cuius conspectu terra exigua, mundus ipse angustus est.

II. PUNCTUM.

SED Mites terram illam possidebunt, aut jam crepta possident.

1. 4 Strom. Primò enim mites dicuntur non tantum qui repressâ iracundiâ patientiam servant, sed qui se universim domant in suis pravis cupiditatibus. Sic aperit Clemens Alexandrinus: Mansueti vel mites sunt, qui in fida, qua est in anima pugnam sedaverunt, ira & cupiditate, & eorum qua sub eas cadunt. Sic conformiter S. Basilius: *In Pf. 33.* Qui sedati sunt & compositis moribus, nempe ab omni affectu visio liberati, a seo ut nullum in animabus suis perturbationi reliquerint locum, hi demum mansueti appellantur. Quod & Scriptura videtur innuere cum viros universim probos & virtute insignes, mansuetos terræ nominat: Arguet in aequitate pro mansuetis terra. Quærite Dominum omnes mansueti terra, qui iudicium eius estis operati. Qua in significatione tam clarum est, quomodo mites terram possideant, ut unum & idem sit, esse mitem & terram seu corpus suum possidere.

Deindè verò si strictius Mites dicantur ii, qui surgentes iracundiæ motus reprimunt, rectè etiam dicuntur terram seu corpus & corporis motus possidere, quia cum iracundiâ ferociiores & turbulentiores corporis & animi motus excitet, profecto qui retinet iram, retinet corpus & animam, seque ipsum insigniter possidere dicendus est: sic Sapiens in Proverbiis: Qui acquiescit in crepatione tua, possessor est cordis, id est, qui non commovetur, qui mitis est, seipsum possidet.

Prov. 15. Adde, quòd cum ex illis omnibus causis, quæ cæteras animi commotiones aut corporis iactationes provocare solent, iracundiâ excitetur, hanc certè fit, ut, qui perfectè mitis est & iracun-

dæ do nitior, suas alias cupiditates domet necesse est, aut iracundiâ non domabit quæ ex indomitis cupiditatibus oritur; sic in Ethicis legitur quod mansuetus perturbatione vacare solet, nulloque duci affectu, quousque ratio praescripserit. Sic Christus Dominus dum ad perfectam sui & virtutum omnium imitationem nos hortaretur, Discite, inquit, à me, quia mitis sum & humilis corde, quali cæteras omnes virtutes his duabus complecteretur: & expressius ad rem nostram, in patientia, inquebat, possidebitis animas vestras; ubi Divus Gregorius, dum nobis dominari discimus, hoc incipimus possidere quod sumus.

III. PUNCTUM.

ERGO beati Mites, quoniam possidebunt terram, quam qui possident tam verè beati sunt, quam qui multa pace fruuntur: Mansueti hereditabunt terram, & delebuntur in multitudine pacis. Merito, inquit S. Ambrosius, terram possident in quibus Deus ipse requiescit, sicut divino per Isaiam resultavit oraculo. Super quem requiescam nisi supra humilem & quietum & tremendum verba mea? Et qui non vana non epulas, non divitias, sed pacem Domini dilexerunt in corpore constituti, pro illa delectatione corporali voluptatum qua se putarent esse fraudandos ut gratiam adipserentur æternam, delebuntur in multitudine pacis, quam Dominus no-
Pf. 36. ster Iesus in diebus suis, generi donavit humano. Sic S. Joannes Chrysostomus: Nihil animam ita in tranquillitate & quiete esse facit ut mansuetudo & modestia. Hac omni diademate se possidenti est utilior. Hac omni claritudine & gloria conducibilior. Quid enim beatius quam inestimo liberari bello? sicut nihil miserabilius est aliqua in civitate, qua licet praesidiis & muris bene sit munita, intus tamen civis foreat proditores.

Sic denique rem totam planè confirmat & concludit S. Bernardus, pergens in eodem sermone quo supra. Hanc ego terram, corpus nostrum intelligo, quod si possidere vult anima, si regnare desiderat super membra sua, necesse est ut sit ipsa mitis, & superiori suo subiecta, quoniam talis inveniet inferius suum, qualem se exhibuerit superiori. Armatur enim creatura ad ulciscendam sui injuriam Creatoris. Et ideo noverit anima qua rebellem sibi invenit carnem suam, se quoq; minus quam oporteat superioribus potestatibus esse subiectam. Mansuescat ipsa & humilietur

lietur sub potenti manu Altissimi : subiecta sit Deo, & his pariter quibus vice ejus habet obedire Prelatis, & continuo inveniet corpus suum obediens & subiectum; Veritas enim est qua loquitur, beati Mites quoniam ipsi possidebunt terram. Quam in rem & Sapiens aptissime quod expendas diutius; Fili in mansuetudine serva animam tuam, & da illi honorem secundum meritum suum; peccantem in animam suam quis iustificabit? & quis honorificabit exhorrantem animam suam? Quod sic alii vertunt clarius: Per mansuetudinem, gloriam animæ tuæ concilia; & eam honore quem meretur affice, conservando eam videlicet in ea dignitate & dominatione, quam habet à Deo supra suum appetitum:

sic beatus & gloriosus eris; hæc est beatitudo & gloria tua, quæ sic tamen à te pendet, ut, nisi mansuetus sis, planè depercat; & tunc à beatitudine & gloria incidet in talem miseriam & ignominiam, ut nullus unuste honoret cum te ipse exhonoreris. Nam verè ille miser est & omni profusus miseratione indignus, qui cum facile beatus esse posset, mavult esse miser. Misere-re anima tua placens Deo, & contine.

Vide in 1. parte, Vigilia Natalis Domini, In 2. Feria 3. Hebdom. 2. in Quadragesima, Ubi hæc Veritas expenditur:

Quò quis est mitior, eò & generosior.

Ecc. 30.

FERIA QVART A. DE TERTIA BEATITVDINE, QVÆ EST LUGENTIUM.

Beati qui lugent. Matth. 5.

Va vobis qui ridetis nunc. Luc. 6.

RATIO EST, Quia Beati sunt qui consolantur.

Sed qui lugent, consolabuntur.

Ergo Beati qui lugent, Et pluris æstimandus luctus quam risus,

I. PUNCTUM.

SI de futura Sanctorum felicitate seu consolatione beatifica, hic tantum ageretur, facile esset intelligere quomodo qui hic lugent, beati sint, quoniam ipsi consolantur: *Absterge enim Deus omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra quia prima abierunt* Sed quomodo ad hanc etiam vitam beatitudo illa referri possit, unum est ex arcanis Evangelicis plurima dignum consideratione. Ac primo illud præmittendum est, quàm verè beati sint, qui verè gaudent & consolantur. Satis id autem planum est & apertum ex communi omnium sensu, sique indubitanter affirmat S. Augustinus unum & idem esse, beatè velle vivere & gaudere velle. Si quaratur, inquit, à duobus, utrum militare vel nri, fieri possit ut alter eorum velle se, alter nolle, respondeat. Si autem ab eis quaratur utrum beati esse velint, uterq; se statim sine ulla dubitatione dicat: *Haynefue Pars terra.*

optare: nec ob aliud velit ille militare, nec ob aliud iste nolit, nisi ut beati sint. Ita se omnes beatos esse velle, consonant quemadmodum consonant si hoc interrogarentur se velle gaudere, atque ipsum gaudium, & vitam beatam vocant. Quod est aliis hinc, aliis illinc assequitur, unum est tamen quò pervenire omnes nituntur ut gaudeant. Quæ quoniam res est quam se experiri non esse nemo potest dicere, propterea reperta in memoria recognoscitur quando beata vita nomen auditur.

Tum verò docens non omni gaudio esse beatum quemquã, sed solo vero gaudio, & quale illud sit, sic pergit: *Absit Domine, absit à corde servi tui qui confitetur tibi, absit ut quocunq; gaudio gaudeam, beatum me putem.* Est enim gaudium quod non datur impiis sed eis qui te gratis colunt quorum gaudium tu ipse es. Et ipsa est beata vita gaudere ad te, de te, propter te; ipsa est, & non altera. Qui autem aliam putant esse, aliud sectantur gaudium, neque ipsum verum.

Videsne quàm sit unum & idem, velle beatum esse, & velle gaudere seu consolari, dum modo scilicet vera sit consolatio verumq; gaudium? Videsne verò quàm multi errent, in vero querendo gaudio? Videsne tandem te inter illos esse qui sic errent? *Noli latari israhel, noli exultare sicut populi,*

Ubid. c. 22

Osee 9.

L

II PUN-

II. PUNCTUM.

SED qui lugent, ipsi consolabuntur: Ipsi gaudebunt vero gaudio.

Paulo major est difficultas in hac propositione: non enim omnes qui lugent ipsi consolabuntur & gaudebunt: & sicut iam diximus non omne gaudium esse verum gaudium, sic profecto non omnis luctus, luctus est Evangelicus & beatus. Distingui debet triplex luctus seu triplex lugentium status.

Primus est eorum, qui temporalia & terrena hæc tantum lugent affectu terreno & tristitia sæculi qua mortem operatur, ut ait Apostolus, & loage abest à beatitudine & consolatione, quæ promittitur lugentibus ut docet S. Leo: *Luctus hic, cui consolatio æterna promittitur, non est cum mundi huius affectione communi: nec beatum quemquam faciunt ista lamenta, qua totius humani generis deploratione funduntur: alia ratio est sanctorum gemituum, alia beatarum causa lachrymarum. Religiosa tristitia aut alienum peccatum luet aut proprium. Nec de hoc dolet quod divina iustitia agitur, sed de eo moeret, quod humana iniquitate committitur: ubi magis plangendus est faciens maligna quam patiens: quia iniustum malitia sua demergit ad pœnam, iustum autem tolerantia ducit ad gloriam.*

Secundus itaque status Lugentium illi primo totus oppositus, eorum est qui spiritualia & æterna tantum lugent, quales ii sunt qui ex compassione, Christo dolenti condolent: qui ex desiderio cœlestis patriæ suum desunt exilium: qui ex amore Dei & proximi sua & aliena plorant peccata. *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.* Hi sunt qui verè lugent, & qui verè consolabuntur in luctu suo, *Quoniam sicut abundat passiones Christi in nobis, ita & per Christum abundat consolatio nostra.* Quod & patebit à fortiori ex aliis qui minus forsitan perfectè lugent, & tamen ipsi consolantur.

Tertius est Lugentium status qui potest ita dici mixtus & temperatus ex duobus primis ut temporalia simul lugeat & spiritualia, sed utraq; spirituali & religioso luctu, non quia tantum temporalia sunt, non quia tantum in his plurima patiuntur detrimenta, sed quia simul vident Deum à se offensum vel ab aliis, quia vident se id suis committos esse culpæ: quia timent ne inde ex impatientia murmurent vel aliquid gravius peccent; quia vident regnare iniustitiam, opprimi verò æquitate. *Introcat in conspectu tuo gemitus compeditorum.* Ipse scilicet Deus his pitis

movetur lachrymis, sive ut eos liberet, sive ut eos consoletur. Talis eorum fletus qui suis in miseris & iacturis temporalibus lugendo benedicunt & laudant Deum, Domini est & divina quædam motio inhabitantis Spiritus Sancti, qui

scilicet pro nobis postulat gemitibus inenarrabilibus; Id est, qui nos orare & Deum colere facit cum illo gemitu quem exprimunt damna nostra spiritualia & temporalia: Vbi autem est Spiritus Domini, ibi libertas, ibi pax, ibi gaudium, ibi consolatio, ibi domus illa luctus, quod ire melius est, quam ad domum convivii, ut ait ex Sapiente Divus Bernardus. Ibi gratia quædam devotionis, de spe venia de propitiato peccato, de futura beatitudine, de Christi ac Sanctorum similitudine, de divina reparata iustitia, de divina voluntate facta; ibi summissima delectatio boni, & gustus sapientiæ licet exiguus. Quibus interim benignus Dominus afflicta refrigerat animam. Verba sunt S. Bernardi explantis hæc tertiæ Beatitudinæ: verba sunt Plalmistæ dicentis, *Auditui meo dabit gaudium & latitiam, & exultabunt ossa humiliata: Verba sunt Apostoli exclamantis: Repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra: Verba sunt totius Scripturæ, quando*

quidem, ut ipse idem ait, Quæcumq; scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam & consolationem scripserunt, spem habeamus: Verba sunt deniq; Martyrum quibus cum diceretur à tyrannis, respicite miseri, & vos ipsos ab his cruciatibus eripite? Respondebant, nunquam tam jucunde epulati sumus quam hæc libenter Iesu Christi causa perferimus. Et ceterè cum ex Sapiente, Secura mens sit quasi iugo convivium, nunquam mens nostra potest esse magis secura quam in luctu, aut in pœnis, si temperatè tolerentur. Nunquam magis secura de certa salutis via, de certa pœnitentia, de statu gratiæ, de regno Dei quod est iustitia, pax, & gaudium in Spiritu S. Ac proinde mens illa quasi iuge convivium est, iuge est consolatio & iuge gaudium. De ipso enim gaudet gaudio, quo se gaudere sentit in pœnis, quia hoc unum verum est gaudium, hoc unum est gaudium quod à Domino provenit; cum alia quævis gaudia, mundus, caro, & dæmon possit efficere, sicque is solus verè potest dicere, Gaudens gaudebo in Domino. Itane tu?

III. PUNCTUM.

ERGO Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Et va vobis qui ridetis nunc, quia lugent

Homil. de Beatis.

Ps. 118.

2. Cor. 1.

Ps. 73.

Rom. 8.

2. Cor. 3.

Ecclesi. 7.

Serm. 1. 10.

Ecclesi. 10.

Sanctor.

2. Cor. 7.

Rom. 15.

SS. Mart.

S. Marcellianus.

Prov. 15.

Rom. 14.

Is. 61.

lugebitis & flebitis. Vide admirabilem horum
texturam, & expendite tria singulatim. Primum
non hic fieri mentionem puri luctus, aut puræ
consolationis; sed utrumque simul à Domino
jungi, quod & ipse Sapiens dixerat, *Risus dolore*
miscbitur, & extrema gaudii luctus occupat.

Prov. 14.

Secundum, ex his duobus alterutrum tibi ne-
cessario eligendum esse, aut verè lugere, prout
explicatum est, & verè simul gaudere: aut vanè
ridere, & lugere ac flere, quantum minatur
Christus, Id est, vel in Inferno, vel in angore
conscientiæ, vel in pœnis temporalibus suffe-
rendis sine solatio, vel quocunque tandem mo-
do fiat, certa est & indubitata vox Christi Do-
mini comminantis illud infaustum *Vahis qui ri-*
dent: ferius ocyus lugebunt & flebunt. Conver-
tam festivitates vestras in luctum, & omnia Can-
tica vestra in planctum: Risus vester in luctum
converteretur, & gaudium in mœrorem.

Amos 8.

Jac. 4.

Tertium denique, quanto satius sit, bene &
Christianè lugere, ut consolationem & gau-
dium Christi participes, quàm vanè ridere, ut in
illos miserandos fletus & luctus incidas, quo-
rum nulla vera consolatio, nullum meritum,
nulla requies, illos Dominus irridebit, & erunt
post hac decedentes sine honore, & in concumelia
inter mortuos in perpetuum, quoniam disrumpet
illos inflatos sine voce, & commovebit illos à fun-
damentis, & usque ad supremum desolabitur: &
erunt gementes, & memoria illorum peribit. Ve-
nient in cogitatione peccatorum suorum simidi,
& traduent illos ex adverso cogitationes ipso-
rum. O verè Sapiens, qui risum reputavit er-
rorem, & gaudium dixit quid frustra deciperis. O
verè stultus qui cum posset multum gaudere
cum modico luctu, mavult multum lugere cum
modico risu! Quasi tristis ille & semper gau-

Sap. 4.

Eccl. 2.

dens: quasi gaudens iste & semper tristis. Ma-
gna est differentia, ut fusè ait in Psalmis sanctus
Augustinus, inter ea quæ sunt quasi mala & verè
bona, aut quæ sunt quasi bona & verè mala. Sic
est noster luctus quasi luctus & quasi nullus es-
set præ gaudio quod illi adjungitur: è contra sic
est risus tuus quasi non esset risus, quasi nullus
esset præ mœrore qui risum sequitur. *Somniantis*
est ad dore QVASI: quasi dicebam, quasi loque-
bar, quasi prandebam, totum quasi, quia cum evi-
gilarerit non invenit quod videbat. Quasi the-
saurum inveneram, dicit mendicus, si quasi non
esset, mendicus non esset, sed quia quasi eras, men-
dicus est: Itaque modo, qui ad lascivias seculares
oculos aperiant & cor claudunt, transi quasi eo-
rum & veni verum ipsorum: Quasi ipsorum fœ-
licitas est seculi, verum ipsorum pœna est. Ac si di-
ceret sanctus ille Pater de beatis Evangelicis,
quasi lugent & verè gaudent; de miseris verò
seculatibus, quasi gaudent & verè lugent. Jam-
ne dubitabis, ex utris esse debeas? Multiplicata
sunt aqua, & elevarunt arcam in sublime à
terra. Ostendit Dominus Mosi lignum, quod
cum misisset in aquas, in dulcedinem versa sunt.
ELVMINIS impetus latificat civitatem Dei. QVI
seminant in lachrymis, in exultatione metent. IN
fletu venient, & in misericordia reducam eos: &
adducam eos per torrentes aquarum in via recta,
& non impingent in ea.

Ps 48.

Gen. 7.

Exodi 15.

Ps. 45.

Ps. 125.

Ier. 31.

His & similibus Scripturæ locis, posset non
modo Veritas, sed & animus in praxi Veritatis
confirmari. Vide etiam in 2. parte, Dominica
Palmarum, & Feria 4. Rogationum, ubi hæc pro-
ponuntur Veritates:

Lachryma, Passionis Christi Vicaria.
Lachrymarum descensus, ascensus est.

FERIA QUINTA.
DE QVARTA BEATITVDINE,
QUAE EST, ESURIES ET
SITIS JUSTITIÆ.

Beati qui esuriunt & sitiunt Iustitiam. Matth. 5.

RATIO EST, Quia beati sunt qui saturabun-
tur.
Sed qui esuriunt & sitiunt Iustitiam, saturabun-
tur.
Ergo illi Beati sunt, & procuranda illa esuries, ad-
que sitis Iustitiæ.

I. PUNCTUM.

Quartam hanc Beatitudinem cum præ-
cedenti conjungens S. Ambrosius:
Postquam, inquit, delicta deservi, esu-
rire incipio & sitire Iustitiam, ager
enim in gravi morbo esurit. Sanctus autem
Hieronymus

In Luc. 6.

L 2 Hiero-

Hieronymus expendens hoc verbum, *Esurire, NON esse satis, ait, velle iustitiam ut salvemur & beati simus; sed oportet et eam esurire & sitire.* Id est tanta in eam ferri cupiditate animi, quanta qui esurit aut qui sitit, fertur in cibum & potum. Sicut enim nimis appetere terrena hæc & caduca, vitiosum est: ita non satis concupiscere spiritualia & cœlestia, probrosum est & divinæ Sapientiae quodammodo injuriosum. *Inisium enim illius, inquit Sapiens, verissima est disciplina concupiscentia.*

Sap. 6.

At quomodo qui esuriunt & sitiunt iustitiam, Beati sunt, ex hac etiam vita? Hoc nobis modo est accuratius perpendendum ex ratione quam affert Dominus, quia ipsi videlicet saturabuntur. Quæ ut ratio vim suam habeat, necessario præmittendum est, quod Beati sunt qui saturabuntur.

Tribus verò id modis explanari potest, primò sicut non potest melius concipi beata & æterna illa vita quæ in cœlo possidetur, quam si dixeris fatietatem esse animi, qua Beatus ex viro & amaro Deo ita conquiscit ut nihil ultra desideret; unde agebat David, *Satiabor cum apparueris gloria tua;* Sic proportione servata, qui sic in hac vita saturatur ut nihil ultra desideret, planè beatus est quantum esse potest in hac vita; *Beatum dixerunt populum cui hæc sunt; beatus populus, cuius Dominus Deus eius;* quasi diceret, quibus abundant omnia, hi se beatos putant, quia se putant in illis suis bonis posse satiari; sed errant, non quia non sint beati qui satiati sunt, sed quia non satiabuntur bonis suis, in solo enim Deo satietas querenda est; aut in iis mediis quæ nos ad ipsum ducunt.

Ps. 16.

Ps. 143.

Secundò, de saturitate animi discurrendum est ad eum penè modum, quo de saturitate corporis: atque ita sicut esuriens & sitiens postquàm id quod esuriebat & sitiebat mauducavit & bibit ad saturitatem, seu quantum voluit, dici potest ex hac parte quietus & contentus: sic planè si accidat animum nostrum suo modo repleti & satiari his quæ esuriebat & sitiebat: sic contentus, sic quietus, & quantum dici potest, dicitur esse beatus. *Beatos vos dicent omnes gentes: eritis enim vos terra desiderabilis, dicit Dominus exercituum.* Id est, idcirco beatos vos dicent alii, quia vos videbunt habere quod desideratis seu quod est humanitus desiderabile.

Mat. 3.

Tertio denique, considerandum est quid sit esse miserum in hac vita: nam ex opposito constabit clariùs, quid sit esse beatum. Jam visum

est, non eos esse miseros cum illos beatos Dominus asserat qui pauperem & moerentem ducunt vitam: sed illi tum miseri sunt, siue sint in miseriis, siue in deliciis, qui se malè miseros putant & sentiunt, qui scilicet nolunt quod habent, & quod volunt non habent: qui sic dolent in iis, quæ sibi defunt & cupiunt, sicut si nihil possiderent; aut qui sic moerent in his quæ contra suam voluntatem sentiunt, quasi cæcis omnino rebus quas possident non uterentur. Testis ille Aman qui cum tantis abundare bonis, quantis ullus à Rege in toto Persarum regno, tamen se nihil habere iudicabat, quamdiu videret Mardochæum sibi non procedentem sicut alios Persas. Nonne is tibi miser videtur? Cur porò nisi quia non est satiatus suis rebus? aliquid aliud sibi expetit quod non habet; vel se his expeditum vellet quæ malè ipsum habent. Oppone verò illi hominem, qui suo in vitæ statu sit contentus, qui nihil aliud ex humanis desideret, nihil metuat, nihil doleat, nihil vespere præter cœlestia & divina: nonne is tibi beatus conueniens erit? Nonne is est de quo Sapiens: *Fœlix qui non habuit animi sui tristitiam, & non excedit à spe sua;* Hoc est autem saturari, hoc est satiari & contentum esse; ac proinde hoc est beatum esse. O beata saturitas qua non repletur corpus sed animus; & qua repletus animus, magis est vacuus, magisque capax capiende Deo.

Esb. 5.

Ecc. 14.

II. PUNCTUM.

SED illi qui esuriunt & sitiunt iustitiam, saturabuntur.

Tria hic sigillatim expendenda. Primum quid sit iustitia, nempe cultus Dei & salutis animæ, quo quidem cultu nihil iustus, nihil æquius nihil magis debitum. *Sacrificare sacrificium iustitia.*

Ps. 4.

Secundum, quid sit propriè esurire & sitire, non est enim illa esuries aut sitis animi, sensibile aliquod desiderium, sed sufficit ut sit rationale & spiritale, quo voluntas ultra & libenter, cum Dei gratia, in illum Dei cultum feratur. *Mente promptissima atque devota;* Hæc sunt in Scripturis propensæ voluntatis insignia.

Exod. 35.

Tertium denique, qui sic esuriunt & sitiunt saturabuntur, quia quod unum maximè desiderant, illi habent si volunt; & quod non habent, non desiderant. Desiderant enim Deo servire &

place-

placere, quantum cum gratia possunt: & hoc ipso quo id desiderant, sic serviunt & placent Deo, ut nullus Deo sit acceptior cultus: nullumque gratius obsequium, quam talis animus. *In me sunt, Deus, vota tua qua reddam, laudationes tibi.* Ac si aperte David dicat, inquit S. Gregorius: *Et si exterius munera offerenda non habeo; intra memetipsum tamen invenio quod in ara tua laudis impono: quia qui nostra datione non pascaris, oblatione cordis melius placaris. Nihil quippe offertur Deo ditius bona voluntate.* Tum explicans fonsus quæ sit illa bona voluntas, sic concludit, *Quid ergo isto holocausto locupletius, quando per hoc quod Deo immolat in ara cordis, anima semetipsum maculat.* Id est, non sibi parcat, quidquid potest, totum explet, & in eo saturatur atque expletur animus, quod ex una quidem parte, velit quod possit, & quidquid velit ac possit, faciat: ex alia vero, quod licet illud totum, quod potest & quod facit, sit valde exiguum, tamen illo se contentum sibi que plenè satisfactum Deus significat. *Quod habuit, hæc fecit.*

Si quid sit autem quod non habent, quod certe multiplex & varium esse potest, non tamen illud aliter desiderant quam prout Deo placent. Cum enim ut supponimus, hoc unum maxime velint, Deo servire & placere; neque melius illi serviant & placeant quam si se conforment ejus voluntati: certe si vere habeant si e non habeant, perinde illis est: quia quando vel eas habent non ita rebus gaudent quam Dei voluntate, qua sit uti eas habeant; unde id equitur, ut quando illas etiam non habent, non minus gaudeant, quam si haberent: quia non minus vident Dei voluntatem in privatione rerum quam in earum usu; sicque velut *Angeli nec benedictione nec maledictione moventur*, Nonne hoc est saturari? Nonne hoc est expleri? Quid enim amplius & quid capacius potest velle voluntas quam quod velit Deus? Quid aptius explendæ voluntati humanæ quam voluntas divina? Quoniam alio Beati cibo vestuntur in cælis quam ipsa Dei voluntate? Quis denique alius Christi cibis, quam alia ejus satietas, quam ut faciam, inquit, voluntatem ejus qui misit me, ut perficiam opus ejus? Sic sem-

per esuriebat hunc cibum ut semper eo saturaretur, quia semper faciebat eius voluntatem: & sic semper saturabatur hoc cibo ut magis ac magis cum esuriret; quia hunc cibum qui comedunt, adhuc esuriunt; & esuriendo saturantur, & se saturando esuriunt sicut beati in cælo: in quem desiderant prospicere. Contemplant hæc attentius & ardentius.

III. PUNCTUM.

PATET ergo quàm verè Beati sint qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quia saturantur, quia quod volunt, habebunt; & quod habebunt vel non habebunt, id ita volent; quia quod unice volunt, est Dei cultus qui bona voluntate præfertim colitur; & quod habebunt vel non habebunt, est Dei voluntas in qua una conquiescunt; sicque semper dum in Deo sunt contenti, & in ipsius Deus, quid superest ad Beatitudinem in hac vita possidendam? *Beati sumus Israel, quia qua Deo placere, manifesta sunt nobis.* BEATI viri tui, & beati servi tui, qui stant coram te semper! Nota illud semper quia in eo est Beatitudo cælestis & terrestris. Sicut enim Beatum in cælo facit quod semper Beatus Deo fruatur; Ita hic Beatitudo saturitatis esurientium iustitiam, in eo est, ut semper, si velint, saturantur, quia semper habent unde saturantur. Semper habent ubi iustitiam operentur, semper habent ubi Deum colant, semper habent præsentem Deum, semper habent opus præsens quo illi letent; Nam *si ve manducant, si ve bibant, si ve aliud quid faciant, omnia possunt in gloriam Dei facere: possunt in omnibus divinæ se conformare voluntati: possunt ubique & semper quod volunt, si ubique & semper velint quod debent velle.* Nonne hoc ita vis? noane hoc saltem velle concupiscis? *Det nobis cor omnibus ut colamus eum, & faciamus ejus voluntatem corde magno, & animo volenti. Adaperiat cor nostrum in lege sua & in præceptis suis, & faciat pacem.* Vide in i. parte, Feria 5, Hebdomadæ 4, in Adventu.

Omnis copia quæ Deus non est, egestas censenda est.

FERIA SEXTA.
DE QUINTA BEATITVDINE, QVÆ EST
MISERICORDIA.

Beati Misericordes. Matth. 5.

RATIO EST, Quia Beati sunt illi qui misericordiam consequentur.
Sed misericordes misericordiam consequentur.
Ergo illi sunt Beati: & nos esse oportet misericordes.

I. PUNCTUM.

Serm. 1 in
festo San-
ctorum
omnium.

QVID potest esse omnis iustitia nostra coram Deo, ait S. Bernardus, Nonne juxta Prophetam, velut pannus menstruatus reputabitur: & si districtè iudicetur, iniustitia invenietur omnis iustitia nostra, & minus habens? quid ergo de peccatis erit, quando ne ipsa quidem pro se poterit respondere iustitia? Propterea obnixè cum Propheta clamantes, non intres in iudicium cum seruo tuo, Domine, tota humilitate ad misericordiam recurramus, qua sola potest salvare animas nostras: & sollicitè pensemus quod sequitur: Beati Misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.

Primò quidem quàm sint beati qui misericordiam consequentur, ita evidenter patet, ut indigni essent misericordiâ, qui se beatos non crederent dum eam consequentur. Nam si beatitudo consideretur ut est opposita miseræ, quid miserius quàm quod opponitur divinæ misericordiæ non obtentæ? ac proinde quid beatis obtentâ misericordiâ? Vide accuratè quid sit non obtinere à Deo misericordiam: nempe esse in tali statu peccati, ut nunquam inde emergas, sed in eo moriaris atque in inferno sepeliaris. Potestne cogitari par in mundo miseriam? quando ipsum solum esset peccatum non remissum: quid peccato miserius? non paupertas, non infamia, non morbus, non ipsa mors, aut ipse etiam tormentorum locus, infernus, si absque peccato subsisteret: Abominatio desolationis est peccatum, & extremum malorum omnium, à quo cum liberentur, qui misericordiam consequentur, nonne ipsi Beati, & omnium mortalium beatissimi sunt censendi?

Matth. 24.

Quid sentires de anima soluta corpore, aut quid ipsa de se sentiret, si ad inferos condemnata vel jam jam præcipitanda, revocaretur in corpus & in hanc vitam, ut in gratiam Dei rediret, & æternam sibi beatitudinem compararet? Nonne se sælicem, nonne se beatam prædicaret? At nonne est æquale beneficium si quis peccato suo condemmandus misericordiam consequitur, ne pereat; sed ut habeat vitam æternam? Nonne sic agnoscebat vir ille qui misericordiam à Domino erat consecutus: Confitebor tibi Domine Deus meus, in toto corde meo: & glorificabo nomen tuum in æternum: quia misericordia tua magna est super me, & eruisisti animam meam ex inferno inferiori.

Pf. 95.

Quàm multi alii Reges & Prophetæ misericordiam consequi voluerunt, & non sunt consecuti? Orabas scelestus Antiochus Dominum, à quo non esset misericordiam consecutus. Et multis Prophetis dicitur à Domino: Quia nunquam novi vos, discedite à me, qui operamini iniquitatem. Tibi autem tot iniquitatum reo, tibi peccatorum hominum pessimo, si quando post mortem dicatur, veni dilecte mi, intra in gaudium Domini tui, quale putas illud bonum? quale illud crederes esse beneficium? At nunquam tibi dicitur nisi prius misericordiam consequaris! Illa una gratiam obtinet, & obtentâ gratiâ in æternam introducitur beatitudinem: unde non minus certum est Beatos esse qui misericordiam, quàm qui regnum cœlestis consequuntur.

2. Macch.

Matth. 7.

Misericordias Domini in æternum cantabo. Nisi quia Dominus adjuvit me, paulo minus habitasset in inferno anima mea.

Pf. 98.

Pf. 93.

II. PUNCTUM.

SED misericordes misericordiâ consequentur, Non est probatio certior quàm ab ipso misericordiarum Domino: cum enim ipsi liberum sit præstare misericordiam vel negare cui voluerit; cuius potius concedat quàm al-

teri.

teri, quis illo certius norit? At cum ipse toties asserat in Scripturis se misericordi facturum misericordiam, quis dubitet nisi qui Christo non credat?

Auc. 6.

Audi verò quàm id apertè & profusè dicat: *Estote misericordes sicut & pater vester misericors est. Nolite iudicare, & non iudicabimini, nolite condemnare, & non condemnabimini: Dimittite & dimittentur vobis, mensuram bonam, & confertam & coagulatam & superfluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura qua mensi fueritis, remetietur vobis.* ORDO quodammodo, ait S. Gregorius Nyssenus, in *veritur, ut audeamus sperare futurum ut Deus nostra facta imitetur; ut dicas, quod ego feci, Domine fac: solvi, solve; dimisi dimitte: Sed tamen quid clarius? quid expressius verbis Domini? Aut ne quid in his etiam difficultatis latere videatur, sic omnes ad unum Patres ea interpretantur, ut quod sonant, hoc plane significet, nec quidquam aliud figuratum aut involutum sublit. A nobis, inquit S. Chrysostomus, tota hac res sumit exordium: futurum de nobis, in nostra est potestate iudicium, ipsum reum, Dominum Christus fecit esse sententia. Sic S. Chrysologus: Humanam misericordiam Deus petit ut largiatur divinam. Est in caelis misericordia ad quam per terrenas misericordias pervenitur. Domine, inquit, in caelo misericordia tua. Dicitur causam in iudicio Dei, patronam tibi misericordiam per quam liberari possis, assume. Qui de patrocinio misericordia certus est, de venia sit securus, de absolutione non dubites. Misericordia non solum causam praevenit, & anticipat cognitionem, sed etiam sententiam, revocat, absolvit addictos.*

Serm. 8.
de le. un.
& elem.1. 2. 9. 113.
9. 4.

Sanctus denique Thomas qui res ad amissimam exigat, sit instar omnium: sic autem ait actum misericordiae operari in iustificatione seu in divina consequenda misericordia, ut & praecedat, comitetur, & sequatur ipsam iustificationem. Praecedat scilicet & comitatur, per modum, inquit, preparationis, in quantum misericordes misericordiam consequuntur: sequitur verò per modum satisfactionis, in quantum poena peccati post remissionem remanens culpa per ipsam etiam misericordiam actam dissolvitur; unde est illud Tobiae, elemosyna ab omni peccato, & à morte liberat, & non patitur animam ire in tenebras. Satinne vides quomodo misericordes divinam consequantur misericordiam?

Tob. 4.

III. PUNCTUM.

BEATI sum igitur misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequuntur: & quoniam ipse est Dominus misericordiae, qui hoc promittit & qui tam verax & certus est in promissis, ut de his nemo fidelis dubitare possit. In repromissione Dei non habita vit dissidentia, sed confortatus est fide, danti gloriam Deo, planissime sciens, quia quaecumque promissis, potens est & facere. Sic de fidelium patre Abrahamo Apostolus, quem nos omnes imitemur in quibuslibet divinis verbis & promissis inconcussè credeatis.

Rom. 4.

Sed quia non tam huc agitur de veritate speculativa quàm practica, inquirendum nobis potius est, utrum simus misericordes quàm utrum misericordes misericordiam consequantur. Vide quid sit esse misericordem: ubi, quâdo, & quo modo virtus est exercenda; quid in hoc genere peccet: quid remedii: quid perfectius fieri possit: quale motivum ut misericordiam consequaris, quanta sit tibi opus misericordia pro tot commissis delictis, pro tot debitis poenis, pro tot periculis evitandis.

Adde verò quod est maxime perpendendum in hac materia, non modò misericordiam promittitur misericordia, sed ita simul promissioni comminatio jungitur, ut nisi quis sit misericors, nunquam speret misericordiam. Si dimiseris hominibus peccata eorum, inquit Dominus, dimittet & vobis Pater caelestis delicta vestra. Si autem non dimiseritis hominibus, nec pater vester dimittet vobis peccata vestra; Unde S. Augustinus, Induxit nobiscum Deus pactum & placitum, firmumque chirographum ut dicamus, sicut & nos. Qui vult dicere efficaciter, dimitte nobis debita nostra, oportet quod dicat veraciter, & nos dimittimus.

Matth. 6.

Quod si dicas de te parva tecum agi, parum esse quod petitur aut quod negatur, respondet idem S. Augustinus, quia parvum est quod datur, l. contra magna impietate non datur. Iudicium sine misericordia illi qui non fecit misericordiam. Non legis & tremis ad haec verba? Non spectatur quid feceris, sed quid non feceris. Non inquitur quoties misericordiam feceris: sed quoties illam negaveris. Vix est ullus qui non aliquam aut qui non aliquoties faciat misericordiam, sed si recuset facere cum deberet; hoc est quod divino & tremendo subjacet iudicio. O quàm multis id dicitur: Misericordia vestra quasi nubes matutina, & quasi ros mane pertransiens. Prudètes virgines acceperunt oleum in vasis suis cum lapidibus quibus

Osea 6.

Matt. 15.

quibus verò vel ad horam defecit oleum, fatuæ
didi sunt & reprobatae.
Vide infra in hac parte, Hebd. 6. & Dominica

12. Necnon in 4. parte, Dominica 21. & postre-
ma Hebdomada.

SABBATO. DE SECUNDA BEATITVDINE, QUÆ EST MUNDITIES CORDIS.

Beati mundo corde. Matth. 5.

RATIO EST, Quia Beati sunt qui Deum vi-
debunt.
Sed qui mundo sunt corde, Deum videbunt.
Ergo illi beati: & amanda est illa cordis mundi-
tias.

I. PUNCTUM.

QUANTA esset facilitas explicandæ
hujus sextæ Beatitudinis de æterna fe-
licitate: tanta fortè est difficultas ejus-
dem declarandæ de hac præfenti vita,
quod tamen hujus considerationis est institu-
tum declarare, sicut revera est quod, qui mun-
do sunt corde, jam ex hac vita, vident Deum
præfentem quo videri potest modo præfens in
suis creaturis, & propterea sunt Beati.

Et quidem primum quàm sint Beati qui sic vi-
dent Deum, tripliciter explicari potest, secu-
dum triplicem animæ facultatem quam exer-
cent in recolenda Dei præfentia. Prima est me-
moria seu cogitatio Dei præfentis, quando hoc
solum esset quod cogitatur Deus præfens &
quodammodo præfens qualicumque creatu-
ra: mirum quantum lætificet; unde in Psal-
mis David, *Provi debam Dominum in conspectu
meo semper, quoniam à dextra est mihi ne com-
moverear, propter quod latatum est cor meum, &
exultavit lingua mea, insuper & caro mea re-
quiescet in spe.*

Quidquid aliunde te angat, memor esto præ-
fentis Dei, hunc angorem tuum permittentis:
& statim interna quadam suavitate afficeris, Re-
nuit inquit idem, *consolari anima mea, memor
fui Dei & delectatus sum.* Sic & de Machabæis:
*Præfentia Dei magnifice delectui, prostraverunt
hostes suos ad multa millia.*

Secunda facultas est intellectus qui naturali
seu supernaturali modo percipit quàm sapien-
ter Deus & amanter, seu, ut ait Sapiens, *Quam*

fortiter attingat à fine usque ad finem, & dispo-
nat omnia suaviter. Licet enim nonnulla sint
inscrutabilia & quorum ratio investigari non
debeat, plurima tamen sunt, quæ non modò in
se comprehenduntur, sed ex ipsis alia longè à
sensibus remotiora, quemadmodum ait Apo-
stolus, *Invisibilia ipsius à creatura mundi per ea
quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiter-
na quoque ejus virtus & divinitas.* Hæc est co-
gnitio vespertina Angelorum de quâ sanctus
Augustinus in Genesim, cum sic in creaturis vi-
detur Deus, sicut est matutina cum in Deo vi-
dentur creature. Quàm sit verò suavis & ju-
cunda illa cognitio vel ex eo facile colligi po-
test, quòd sit altissimæ contemplationis obje-
ctum & causa, quæ ita mentem admiratione rap-
it & affixam Deo tenet, & vix inde possitavel-
li. *Quia delectasti me Domine in factura tua, &
in operibus manuum tuarum exultabo: quàm
magnificata sunt operatua Domine, nimis pro-
funda facta sunt cogitationes tuæ: vir insipiens
non cognoscet, & stultus non intelliget hæc. Van-
i enim sunt omnes homines in quibus non subest sci-
entia Dei: & de his quæ videntur bona, non po-
tuerunt intelligere eum qui est: neque operibus
attendentes agnoverunt quis esset artifex. Hæc
est optima pars quam qui eligit non auferetur
ab eo.*

At cum voluntatis quæ tertia est facultas, af-
fectus jungitur intellectui, & in amorem cogniti
Creatoris inardescit, suamque simul libertatem
paternæ illius providentiæ penitus abdicat: tum
verè beatus ille quantum hic esse potest qui sic
Deum videt & amat, quia nihil in humanis il-
lum conturbat: non adversus fortunæ casus,
non injuria temporis, non paupertas, non ægru-
tudo, non ipsa mors: quia nihil horum est sine
Dei nutu, & quidquid à Deo est, præterquam
quod non nisi sapienter & provide est ordina-
tum, hoc solo tamen quod à Deo est, ita placet
bonæ

bonæ voluntati seu bene in Deum affectæ, ut nihil aliud sit in rebus quod illi placeat nisi quia sunt à Deo. *Quid mihi est in cælo? & à te quid volui super terram. TV fecisti priora. & illa cogitasti, & hoc factum est, quod ipse voluisti.* Sic S. Judith. Sic de Mose narratur, quod fide reliquit Ægyptum non veritus animositatem Regis: *Invisibilem enim tanquam videns sustinuit, Expendenda valde verba, & affectus conformes excitandi.*

II. PUNCTUM.

SED mundi corde sic inter ceteros maximè apti sunt videre Deum.

Cùm enim sint illis affectibus inordinatis perpurpati, qui suum duntaxat in Creaturis cõmodum aut delectamentum amant, facile penetrant ad eum intus qui se illis communicat per Creaturas. Nam sicut ibi revera est, sic ab eis ad esse creditur, adoratur, & quæritur: quid est ergo cur ab eis non inveniretur eum se maximè facilem præbeat se inquirentibus, nisi quid obstat? nihil autem in puro corde obstat imò puritas ipsa cum alliciat? Quod egregiè confirmat Sapiens sub nomine Sapientie: *Clara est, inquit, & quam nunquam marcescit Sapientia, & facile videtur ab his qui diligunt eam, & invenitur ab his qui quarunt illam: præoccupat qui se concupiscunt ut illis se prior ostendat, qui de luce vigila verit ad illam, non laborabit; assident enim illa foribus suis inveniet. Cogitare ergo de illa, sensus est consummatus, & qui vigila verit propter illam, securus erit, quoniam dignos se ipsa circum quærens, & in viis ostendit se illa hilariter, & in omni Providentia occurrit illis. Initium enim illius verissima est disciplina concupiscentia. Cura ergo disciplina dilectio est & dilectio custodia legum illius est, custodia autem legum consummatio incorruptionis est incorruptio autem facit esse proximum Deo.*

Iam paulo ante dixerat idem Sapiens de impuris & profanis hominibus, qui nihil nisi in Creaturis suam quærebant voluptatem, *Nescierunt sacramenta Dei, quasi diceret, sicut in Mysteriis & Sacramentis aliud videtur & aliud creditur quod non videtur, ita in Creaturis aliud est quod apparet & aliud quod intus latet; impuri autem illud tantum spectant quod apparet, puri verò & mundi corde quod etiam latet.*

Dominus est, inquiebat S. Ioannes? quando videlicet piscantes Discipuli ad vocem ignoti hominis, miserunt in dexteram navigij rete, & jam non valebant illud trahere præ multitudinem piscium.

Haynesius Pars tertia,

um; dixit ergo Discipulus ille quem diligebat Iesus Petro, Dominus est. Nempe ille præ cæteris in illa piscatione Dominum novit, qui præ cæteris mundo corde & corpore habebatur. Vide caput quartum secundi de imitatione Christi, & tibi dictum puta.

III. PUNCTUM.

ERGO ex hac etiam vita, Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Videbunt quidem in fine, *Facite ad factum, inquit S. Bernardus, vide debunt etiam nunc, sed per speculum in enigmate, & nunc cognoscent ex parte, perfecte postea cognoscunt, Sic & Divus Thomas, In hac etiam vita, inquit, purgato oculo per donum intellectus. Deus quodammodo videri potest.* Quod autem dicit per donum intellectus purgari oculum, id ex S. Augustino mutuatur, qui hoc intellectus donum refert ad hanc sextam Beatitudinem, sive quod illo dono magis purificetur animus, sive quod per virtutem iam purificatus animus accipiat illud donum tanquam suæ virtutis præmium, quo in Creaturis facilius Deum legat, est enim intelligere quasi intus legere, ut ait idem S. Thomas. Unde etiam apertius confirmatur Veritas, & quantum puritati vacare debeas hinc facile dices, quantum videlicet supra creaturas Creator est æstimandus, & quantum impuritati puritas præferenda. Nam sicut corde purus Deum in omnibus videt, & videndo amat, atque amando ei totus inhaeret ac purior redditur: ita impurus non nisi creaturis adhaerescit, & qui in sordibus est sor descit adhuc. **APPROPINQUATE** Deo, & ap propinquabit vobis, *Emundate manus peccatores & purificate corda, duplices animo. PLACEAT necesse est facies, inquit S. Bernardus, qua in Dei claritatem intendere potest: neque enim id posset nisi clara ipsa quoque esset & pura, utique transformata in eandem quam conspicit claritatis imaginem, alioquin ipsa dissimilitudine resiliet, insolito reverberata fulgore. Quia denique, vel ipso naturæ ductu, nomen ac notam impuritatis refugimus, vix se quisquam impurum & immundum fateatur, cum tamen contrà, vix quisquam purus & mundus sit, diligenter illud Sapientis memorandum; *Generatio qua sibi munda videtur, & tamen non est lota à sordibus suis.**

Vide in 1. parte, Feria 6. Hebd. 4. in Adventu. In Festo S. Joannis Evangelistæ, Feria 4. Hebd. secunda post Epiphaniam; Et ali passim, Verbo Castitas.

M

DOMI.

Serm. 1.
in Festo
omnium
Sancto-
rum.

1. 2. q. 69.
a. 2.
2. 2. q. 8.

Ibid.

Apo. 22.

Iac. 4.

Serm. 62.
in Cant.

Pro. 23.

Ps. 72.
Ibid. 9.

Hebr. II.

Sap. 6.

Ibid. 2.

Ioan. 21.